

**„OCENA JAKOŚCI RELACJI PANUJĄCYCH WŚRÓD UCZNIÓW,
RODZICÓW, NAUCZYCIELI I DYREKTORÓW W SZKOŁACH
PROWADZONYCH PRZEZ GMINĘ MIASTA GDYNI”**

RAPORT Z BADAŃ NAUCZYCIELI

Opracowanie:
Fundacja Dbam o Mój Z@sięg

Autorzy:
Maciej Dębski (koordynator)

Dawid Całkowski
Kamila Piepka
Przemysław Pośpiech
Maciej Resmarowski
Adriana Szaposznikow
Katarzyna Zieleń

Gdynia, lipiec 2021

Podsumowanie najważniejszych wyników

1. Ocena relacji, stanu zdrowia psychicznego i fizycznego uczniów w opinii wychowawców

- Relacje gdyńskich wychowawców z innymi nauczycielami są **dobre** lub **bardzo dobre** (93%). Jak się okazuje, blisko połowa z nich deklaruje, że uczniowie **często** (30,7%) lub **bardzo często** (17%) zwracają się do nich ze swoimi problemami osobistymi.
- Relacje gdyńskich wychowawców z rodzicami uczniów są **w większości dobre** (40,6% ze wszystkimi rodzicami i 50% z większością). W ocenie wychowawców, rodzice są **aktywni** w środowisku szkolnym.
- Większość wychowawców **twierdzi, że jest lubiana przez swoich uczniów** (63,6%). Tylko 0,6% wychowawców ma poczucie, że **mniejszość uczniów go/ją lubi**. Ponadto, gdyńscy wychowawcy **pozytywnie** ocenili relacje panujące w klasie.
- Z przeprowadzonych badań wynika, że problemy takie jak **uzależnienie od substancji psychoaktywnych, myśli samobójcze, przemoc w rodzinie oraz zaburzenia odżywiania** w opinii gdyńskich wychowawców występują wśród uczniów relatywnie **najrzadziej**. W szczególności dotyczy to uzależnienia od środków odurzających (93% odpowiedzi *w ogóle nie ma takiego problemu w klasie*) oraz myśli samobójczych (81,4% odpowiedzi *w ogóle nie ma takiego problemu w klasie*). W opinii wychowawców najczęstszymi problemami występującymi w klasie są: **przemęczenie** (45,8%), **brak koncentracji uwagi** (39,4%), **uzależnienie od nowych technologii** (35,2%), **brak motywacji do działania** (32,5%) oraz **obniżony nastrój** (29,3%). Wszystkie najczęściej występujące problemy mogą być wynikiem prowadzenia zajęć w sposób zdalny przy zastosowaniu cyfrowych narzędzi ekranowych, jak również generowane są przez niski poziom higieny cyfrowej uczniów.
- Warto dodać, że w większości przypadków postrzeganie przez wychowawców skali problemów występujących w klasie **nie jest w żaden sposób uzależnione** od stopnia awansu zawodowego.
- Według jednej trzeciej (36,4%) wychowawców problemy ich uczniów **nasiliły się** podczas pandemii koronawirusa, odmiennego zdania było 30,9% wychowawców. Najczęściej zauważalnymi problemami, które nasiliły się podczas pandemii u uczniów były: **obniżenie nastroju** (83%), **brak motywacji do działania** (75,3%) oraz **brak koncentracji i uwagi** (73,6%). Również w dużym stopniu były zauważalne **problemy ze zmęčeniem** (69,2%), **uzależnieniem od technologii** (64,8%), **wycofaniem z kontaktów z rówieśnikami** (61%), **kłopotami w nauce** (57,1%) i **samotnością** (53,3%). Problemy zauważane w nieco mniejszym stopniu to: **spadek frekwencji na zajęciach** (47,3%), **nadwrażliwość emocjonalna** (32,5%), **brak chęci do życia** (25,5%) oraz **choroby/zaburzenia psychiczne np. stany depresyjne** (25,5%). Rzadziej zauważalnymi zjawiskami były: **brak akceptacji samego/ samej siebie** (14,8%), **zaniedbanie emocjonalne ze strony rodziców** (10,4%), **klótnie i nieporozumienia w rodzinie** (9,9%), **presja rówieśników** (5,5%). Najrzadziej zauważalnymi problemami wśród młodzieży szkolnej, które nasiliły się w czasie ostatniego roku (od czasu zamknięcia szkół z powodu pandemii) były: **myśli samobójcze** (4,4%), **zaburzenia odżywiania** (3,8%), **przemoc rówieśnicza** (3,3%), **przemoc w rodzinie** (2,2%) oraz **uzależnienia od substancji psychoaktywnych** (1,1%).

2. Samopoczucie i stan zdrowia nauczycieli, ocena nauczania zdalnego

- Gdyńscy nauczyciele w większości czują się **dobrze** (74,2%), ale w porównaniu do czasu sprzed pandemii, uważają, że czują się **gorzej** - zarówno fizycznie (43,5% - *trochę gorzej* i 19,7% - *dużo gorzej*) jak i psychicznie (48% - *trochę gorzej* i 19,9% *dużo gorzej*).

- Analizowane w badaniu emocje (smutek, przygnębienie, płacz i samotność) odczuwane były przez nauczycieli **rzadko lub bardzo rzadko** (zarówno w życiu prywatnym, jak i zawodowym). W życiu prywatnym często lub cały czas odczuwane było **przygnębienie** (16,9%), **smutek** (14,8%) oraz **płacz** (8%). W życiu zawodowym często lub cały czas odczuwane przez nauczycieli były: **przygnębienie** (6,1%), **smutek** (5,4%), **samotność** (3,1%).
- Gdyńscy nauczyciele - w ciągu ostatnich kilku miesięcy - **w większości przypadków nie korzystali z pomocy psychologów, psychiatrów czy psychoterapeutów** (85,3%). 29% respondentów zadeklarowało, że **nie ma potrzeby skorzystania** z tego rodzaju wsparcia w najbliższej przyszłości. Istnieje taka grupa nauczycieli (14,5%), która w najbliższej przyszłości **widzi wyraźną potrzebę** konsultacji ze specjalistą.
- Relacje gdyńskich nauczycieli z: **uczniami, kolegami i koleżankami z pracy, dyrektorem oraz rodzicami uczniów**, w opinii większości respondentów **nie zmieniły się**, w porównaniu do czasu sprzed pandemii.
- Respondenci wolą prowadzić zajęcia w **trybie stacjonarnym** i jest on preferowanym sposobem prowadzenia zajęć (60% *zdecydowanie zajęcia stacjonarne* i 21% *raczej zajęcia stacjonarne*). Edukacja zdalna oceniana jest **negatywnie**.
- Materiał zrealizowany podczas trybu nauki zdalnej **w dużym zakresie** powtórzyłoby 15,9% respondentów. Podobny odsetek (19,2%) **nie powtórzyłby go** w ogóle. Znaczna część (25,6%) nauczycieli **nie była w stanie udzielić jednoznacznej odpowiedzi**, co może mieć związek z niestabilną sytuacją pandemiczną oraz niejasnościami związanymi z życiem w nowym trybie.

3. Zadowolenie z pracy, ocena jakości pracy, ocena relacji, propozycje zmian

- Większość nauczycieli deklaruje, że **są zadowoleni** z pracy na stanowisku nauczyciela, na którym aktualnie pracują (85%). Jedynie 3,6% gdyńskich nauczycieli było **bardzo niezadowolonych** lub **niezadowolonych**.
- Nauczyciele w większości **nie czują się** nieswojo w szkole, w której pracują (67,6%). **Nigdy lub bardzo rzadko doświadczają** także problemu złej atmosfery panującej w miejscu pracy (73%). Gdyńscy nauczyciele **zdecydowanie lubią swoją pracę** (59,5%).
- Respondenci i respondentki lubią swoją pracę głównie ze względu na relacje, jakie w niej panują. 70,4% wskazało **relacje z pracownikami i dyrekcją szkoły** jako czynnik sprawiający, że lubią oni swoją aktualną pracę. Drugim ważnym czynnikiem była **pogodna atmosfera w miejscu pracy** (51,8%). Nieco mniej znaczącym czynnikiem były **pozytywne opinie o uczniach** (49,3%). Kolejnymi powodami były: **odpowiednie warunki pracy** (33,1%), **powołanie i motywacja do pracy na stanowisku nauczyciela** (27,5%), **atrakcyjna infrastruktura szkolna** (25%).
- Głównymi powodami, przez które badani nauczyciele nie lubią swojej pracy, okazały się być **nieprawidłowe zarządzanie szkołą** (59,1%), **nieprzyjemna atmosfera i nieprzychylnie środowisko pracy** (59,1%) oraz **nieadekwatne warunki pracy** (50%). Kolejnymi czynnikami były: **zła infrastruktura** (18,2%) oraz **niestosowne podejście uczniów i rodziców do nauczycieli** (9,1%).
- Symptomy wypalenia zawodowego występują u gdyńskich nauczycieli **bardzo rzadko**. Są jednak takie objawy wypalenia zawodowego, które doświadczane są przez gdyńskich nauczycieli na co dzień. Nauczyciele wskazali na objawy, takie jak: **chroniczne zmęczenie** (29,9% *często/bardzo często/zawsze*), **zaburzenie snu** (20,5% *często/bardzo często/zawsze*) oraz **odczuwanie bólów somatycznych** (18,1% *często/bardzo często/zawsze*).
- Badani nauczyciele w większości **nie pracują** z takim nauczycielem, z którym są w konflikcie, przez którego nie chcieliby dłużej pracować w tej placówce, którego by się bali, którego by nie lubili, czy też odczuwali dyskomfort. Ponadto, większość

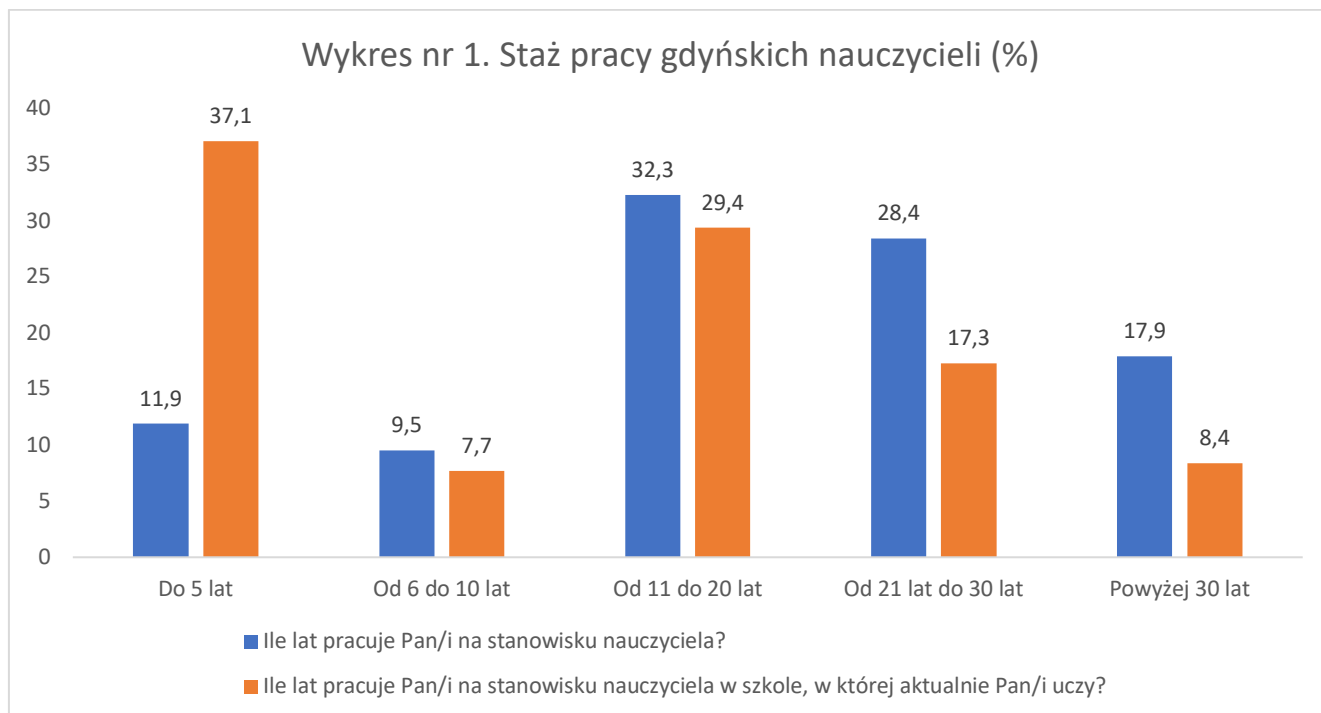
respondentów byłaby w stanie wskazać co najmniej trzech nauczycieli, z którymi spotyka się prywatnie, którym ufa, lubi oraz których mogliby poprosić o pomoc.

- W opinii badanych, nauczyciele mają dobre relacje z uczniami. Ponad 60% raczej zgodziło się ze stanowiskiem dotyczącym relacji uczeń-nauczyciel. Gdyńscy nauczyciele także w **większości** (64,8%) uważają, że inni współpracownicy raczej zwracają uwagę na samopoczucie uczniów. 70,5% uważa, że uczniowie **raczej** słuchają tego, co nauczyciel wyklada, a 69,6% uznało, że uczniowie **otrzymują pomoc** od nauczycieli, jeżeli jej potrzebują.
- Większość gdyńskich nauczycieli uważa, że rolą nauczyciela **jest wspieranie rodziców** w wychowywaniu uczniów (46,9% - *zdecydowanie tak*, 41,6% - *raczej tak*). Jednocześnie, 45,1% respondentów określiła swoje relacje z rodzicami swoich uczniów jako **dobre**.
- W kwestii zmian, które gdyńscy nauczyciele wprowadziliby w szkołach, w których uczą, widać, że najważniejszymi kategoriami dla respondentów były te związane z **wyposażeniem i budynkiem szkoły**. Najwięcej, bo 41,5% respondentów i respondentek, stwierdziło, że **zmiana wyposażenia i dostęp do podstawowych sprzętów i materiałów biurowych** sprawi, iż lepiej się poczują w szkole, w której pracują. Na kategorię **infrastruktury i wyglądu szkoły** zwróciło uwagę 34% badanych, a 24,5% ankietowanych uznało, że **zmiana warunków pracy** sprawi, że poczują się lepiej w szkole, w której nauczają. Prawie co piąty badany wskazał na to, że **sposób zarządzania szkołą** powinien się zmienić, 18,5% wskazało na potrzebę zmiany w **nauczaniu i jego organizacji**. Mniejszy odsetek gdyńskich nauczycieli wskazał na kategorie takie jak: **sposób traktowania przez dyrekcję** (15,1%), **zwiększenie nakładów finansowych szkoły** (13,4%), **zmianę zachowania nauczycieli** (9,1%), **polepszenie atmosfery panującej w szkole** (6,8%), **polepszenie atmosfery z rodzicami** (6%). 5,5% badanych nauczycieli **popiera reformę oświaty**, 4,9% nauczycieli chciałoby **lepszyc relacji z innymi pracownikami ich szkoły**, 4,5% respondentów i respondentek zwiększyłoby **wsparcie udzielane uczniom**, 4% ankietowanych ujednoliciłoby zasady panujące w szkole, **zaangażowanie w życie szkoły zwiększyłoby** 3,6%, a 2,1% chciałoby zmiany **nastawienia uczniów względem nauki**.

1. Społeczno-demograficzna charakterystyka gdyńskich nauczycieli

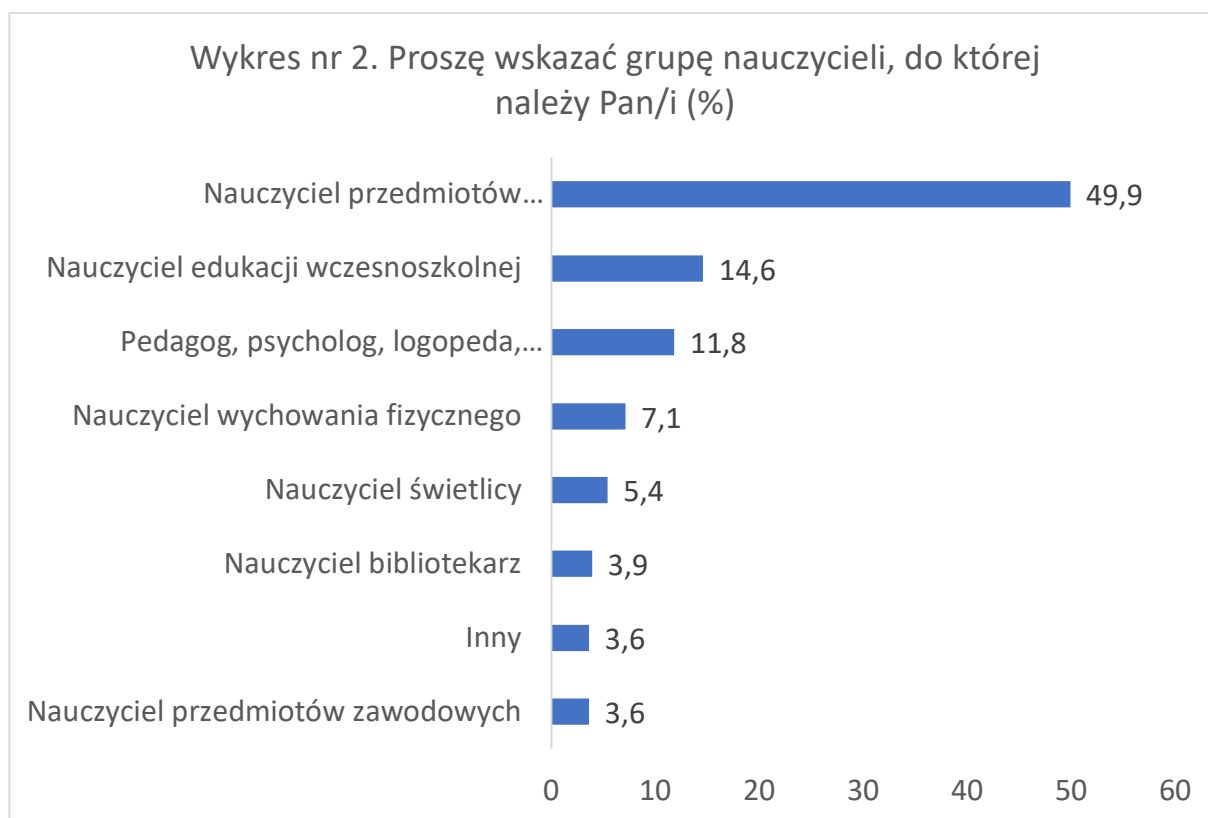
Badania wśród nauczycieli zrealizowane zostały wśród 687 osób, z czego zdecydowaną większość stanowiły kobiety (91,3%). Jedynie 8,7% respondentów, którzy zakończyli wypełnianie ankiety internetowej, stanowili mężczyźni. Zdecydowana większość nauczycieli (72,3%) to mieszkańcy miasta Gdynia, 27,7% wszystkich ankietowanych pracuje w gdyńskich placówkach oświatowych, jednocześnie zamieszkując poza Gdynią.

Prawie co trzeci badany nauczyciel (32,3%) pracuje na stanowisku nauczyciela od 11 do 20 lat, kolejne 28,4% od 21 lat do 30 lat. Co piąty ankietowany nauczyciel zadeklarował, że w zawodzie nauczyciela pracuje do 10 lat (11,9% do 5 lat, a 9,55 od 6 do 10 lat).

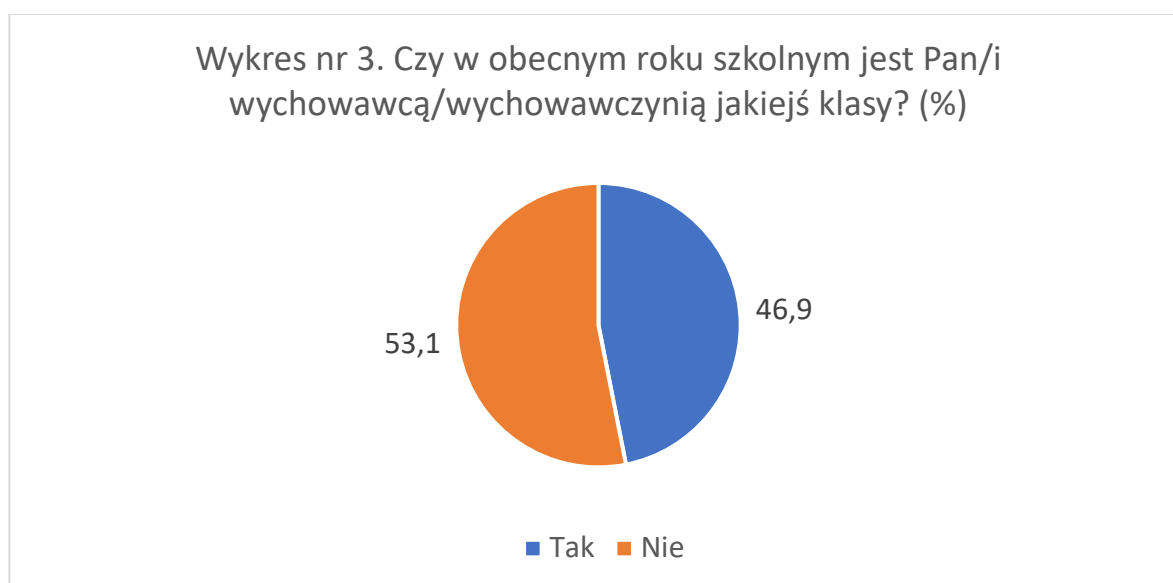
Źródło: opracowanie własne.

Dwie trzecie wszystkich badanych osób to nauczyciele dyplomowani (66,9%), 12,9% to nauczyciele mianowani. Relatywnie najmniej liczną grupę stanowią nauczyciele stażyści, zaś 16,5% respondentów to nauczyciele kontraktowi. Połowa wszystkich nauczycieli biorących udział w badaniu to nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących (14,6%), co siódmy nauczyciel (14,6%) to nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej. Z przeprowadzonych w Gdyni badań wynika, że 11,8% respondentów stanowią szkolni specjaliści (pedagodzy, psychologzy szkolni, logopedzi i inni specjaliści) a nauczyciele wychowania fizycznego stanowią 7,1% wszystkich osób ankietowanych. Prawie połowa gdyńskich nauczycieli (49,5%) przyznała, że aktualnie nie przynależy do żadnej sieci współpracy i samokształcenia (samodoskonalenia), co trzeci badany nauczyciel (35,2%) przynależy do jednej takiej sieci. Pozostała część (15,3%) nauczycieli stwierdziła, że angażuje się w dwie lub w większą liczbę sieci samodoskonalenia.

Źródło: opracowanie własne.

Bardzo ważną zmienną wykorzystywaną w trakcie badania było bycie wychowawcą klasy. Z przeprowadzonych badań wynika, że w analizowanej próbie gdyńskich nauczycieli 46,9% w momencie wypełniania ankiety było wychowawcami klas, 53,1% nauczycieli takiej funkcji nie pełniło.

Źródło: opracowanie własne.

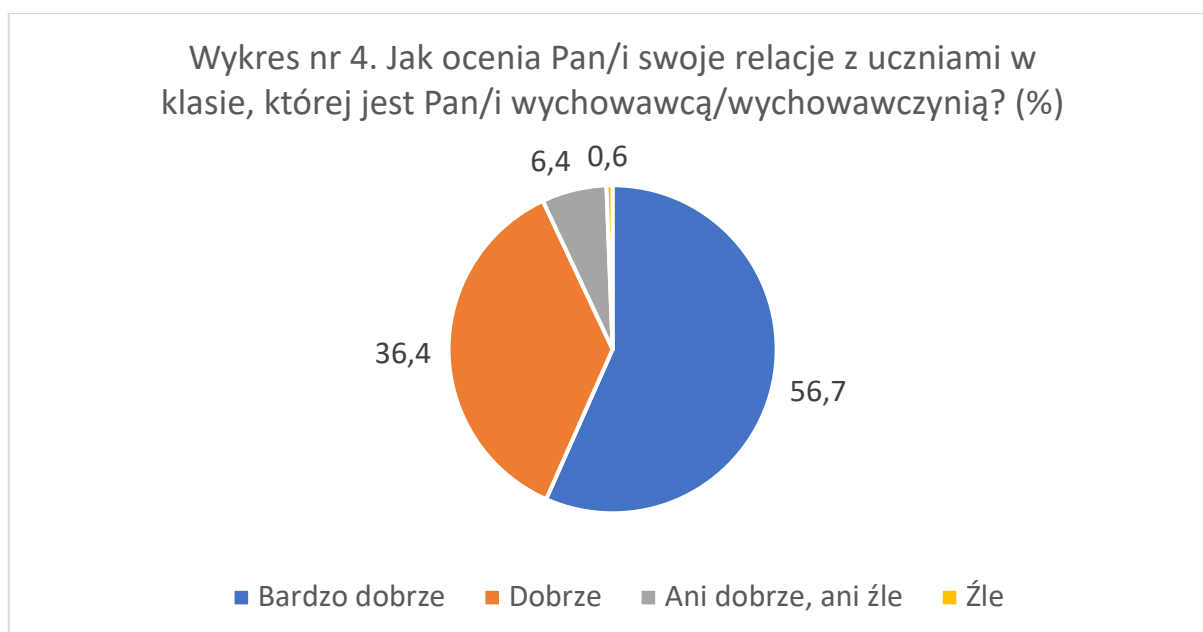
2. OCENA RELACJI, STANU ZDROWIA PSYCHICZNEGO I FIZYCZNEGO UCZNIÓW W OPINII WYCHOWAWCÓW

Dzieci oraz młodzież w środowisku szkolnym spędzają sporą część swojego dnia. Szkoła jako miejsce, ale również osoby z nią związane, mają ogromny wpływ na stan zdrowia psychicznego,

fizycznego oraz społecznego uczniów. Bardzo często pierwsze niepokojące sygnały widoczne w zachowaniu dziecka zauważane zostają właśnie przez nauczycieli, a w szczególności wychowawców. Z tego względu w badaniu nad relacjami gdyńskiej młodzieży niezbędne było zgłębienie tematu postrzegania stanu zdrowia uczniów z perspektywy nauczyciela. Założono jednak, że wychowawcy, jako osoby odpowiedzialne za konkretne klasy, znają swoich uczniów najlepiej i powinni mieć największą wiedzę o ich samopoczuciu psychicznym oraz fizycznym. Z tego względu pierwszą część badania (oraz raportu) postanowiono poświęcić tylko i wyłącznie wychowawcom. Dzięki takiej selekcji udało się wyłonić i zebrać odpowiedzi od 322 wychowawców.

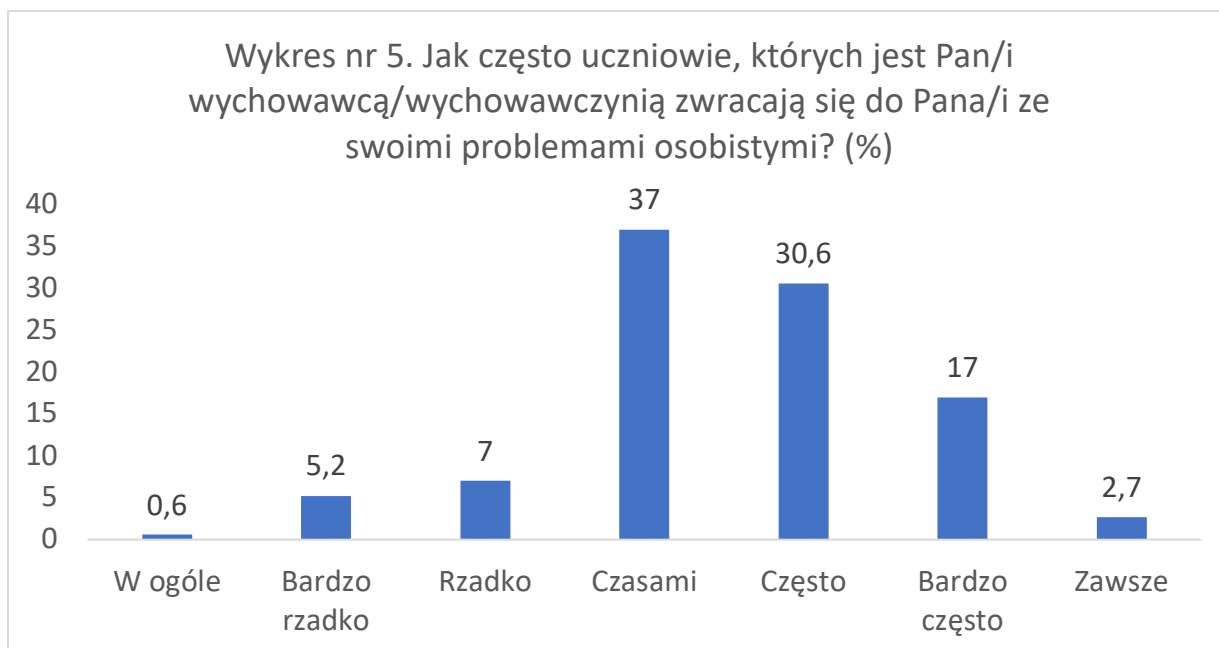
2.1. Ocena jakości relacji wychowawców z rodzicami i uczniami

Gdyńscy wychowawcy, zapytani o relacje z uczniami w klasie, ocenili je pozytywnie. 56,7% wychowawców odpowiedziało, że ocenia relacje ze swoimi uczniami w klasie na bardzo dobre, 36,4% oceniło te relacje jako dobre, 6,4% uznało, że nie są one ani dobre ani złe. Tylko 0,6% wychowawców źle ocenia relacje ze swoimi uczniami.

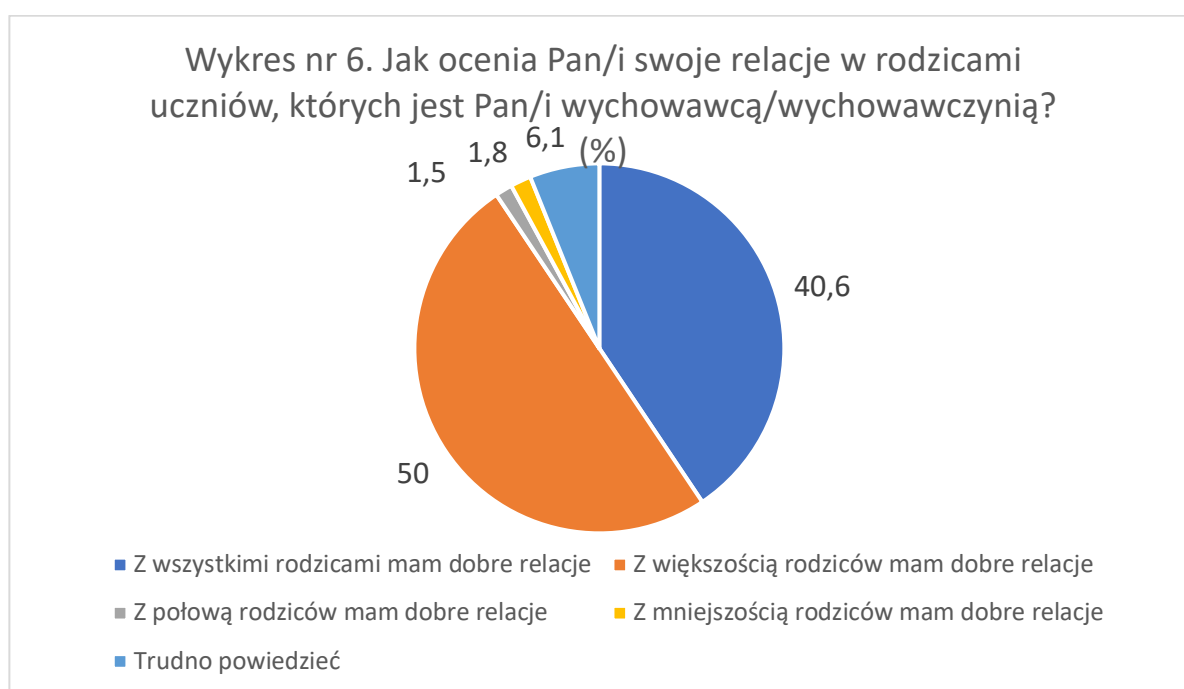
Źródło: opracowanie własne.

Na pytanie, jak często uczniowie zwracają się do swoich wychowawców z problemami osobistymi, 37% badanych odpowiedziało, że czasami. Kolejne 30,6% często, a 17% bardzo często. Niski odsetek (2,7%) wychowawców odpowiedziało, że uczniowie zawsze zwracają się do nich ze swoimi problemami osobistymi. 7% wychowawców stwierdziło, że uczniowie zwracają się do nich ze swoimi problemami rzadko, 5,2% bardzo rzadko, a jedynie 0,6% uważa, że jego/jej uczniowie w ogóle nie rozmawiają z nimi o takich sprawach.

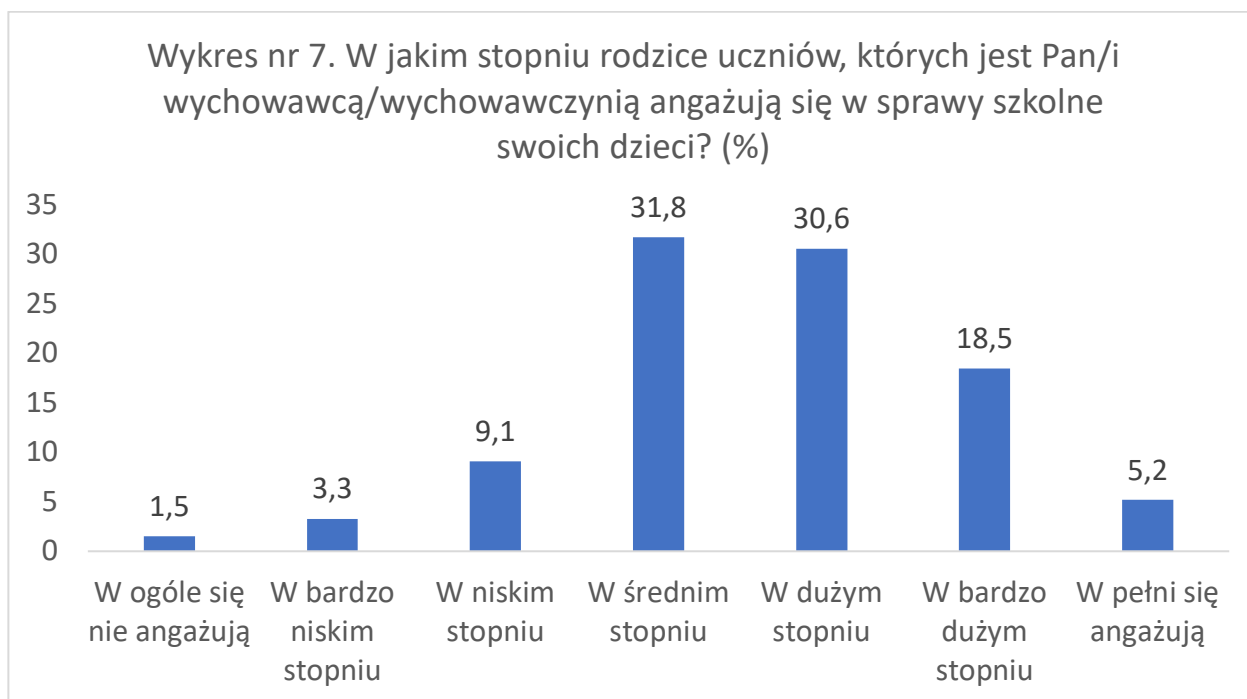
Źródło: opracowanie własne.

Relacje wychowawcy z rodzicami uczniów, również zostały ocenione pozytywnie. Połowa wychowawców oceniła, że ma dobre relacje z większością rodziców, a 40,6% ze wszystkimi. Niski odsetek (1,8%) wychowawców oceniło swoje relacje z rodzicami jako dobre z mniejszością z nich, a 1,5% z połową. Prawie co siedemnasty (6,1%) wychowawca zaznaczył odpowiedź *trudno powiedzieć*.

Źródło: opracowanie własne.

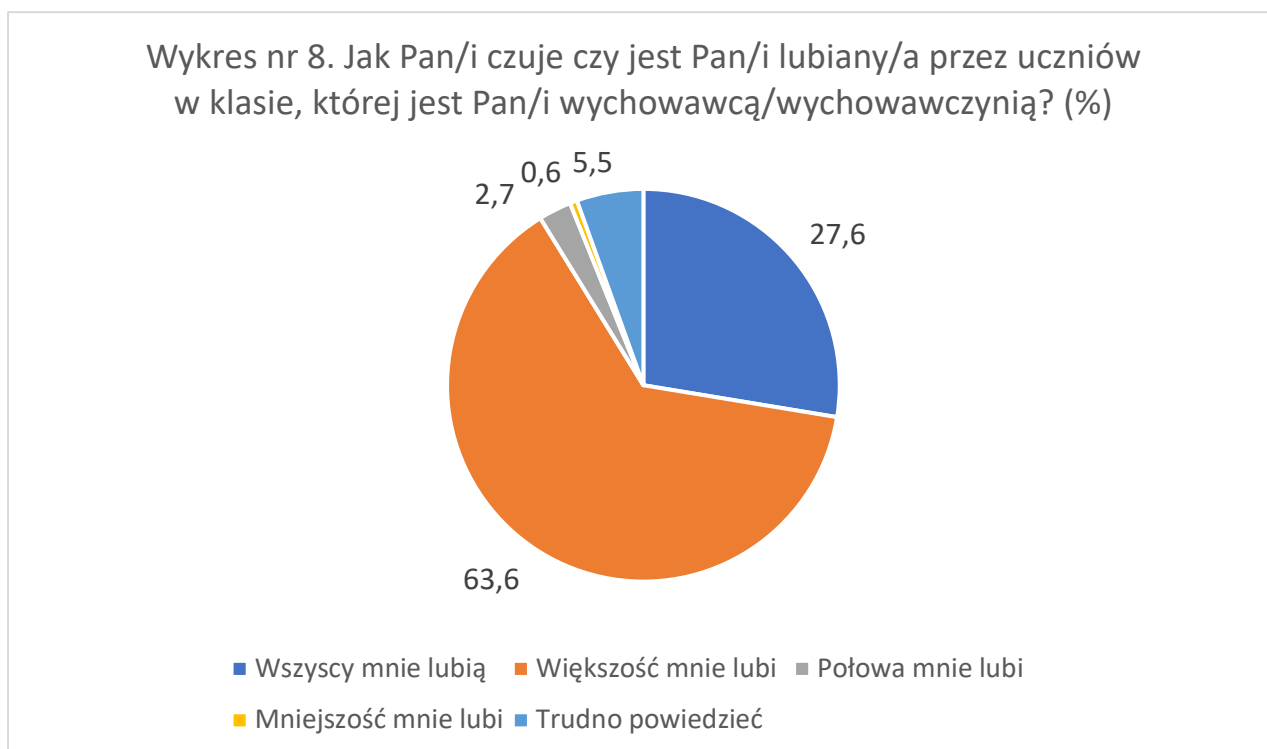
Kolejne pytanie, które zostało postawione wychowawcom, dotyczyło stopnia zaangażowania rodziców w sprawy szkolne swoich dzieci. 31,8% wychowawców odpowiedziało, że rodzice angażują się średnim stopniu, 30,6%, że w dużym stopniu, a 18,5%, że w bardzo dużym stopniu. W ocenie wychowawców 5,2% rodziców w pełni angażuje się w sprawy szkolne dzieci. Kolejne 9,1% wychowawców ocenia stopień zaangażowania rodziców jako niski, a 3,3% na bardzo niski. Natomiast 1,5% uważa, że rodzice w ogóle nie angażują się w sprawy szkolne swoich dzieci.

Źródło: opracowanie własne.

2.2. Poczucie bycia lubianym przez uczniów

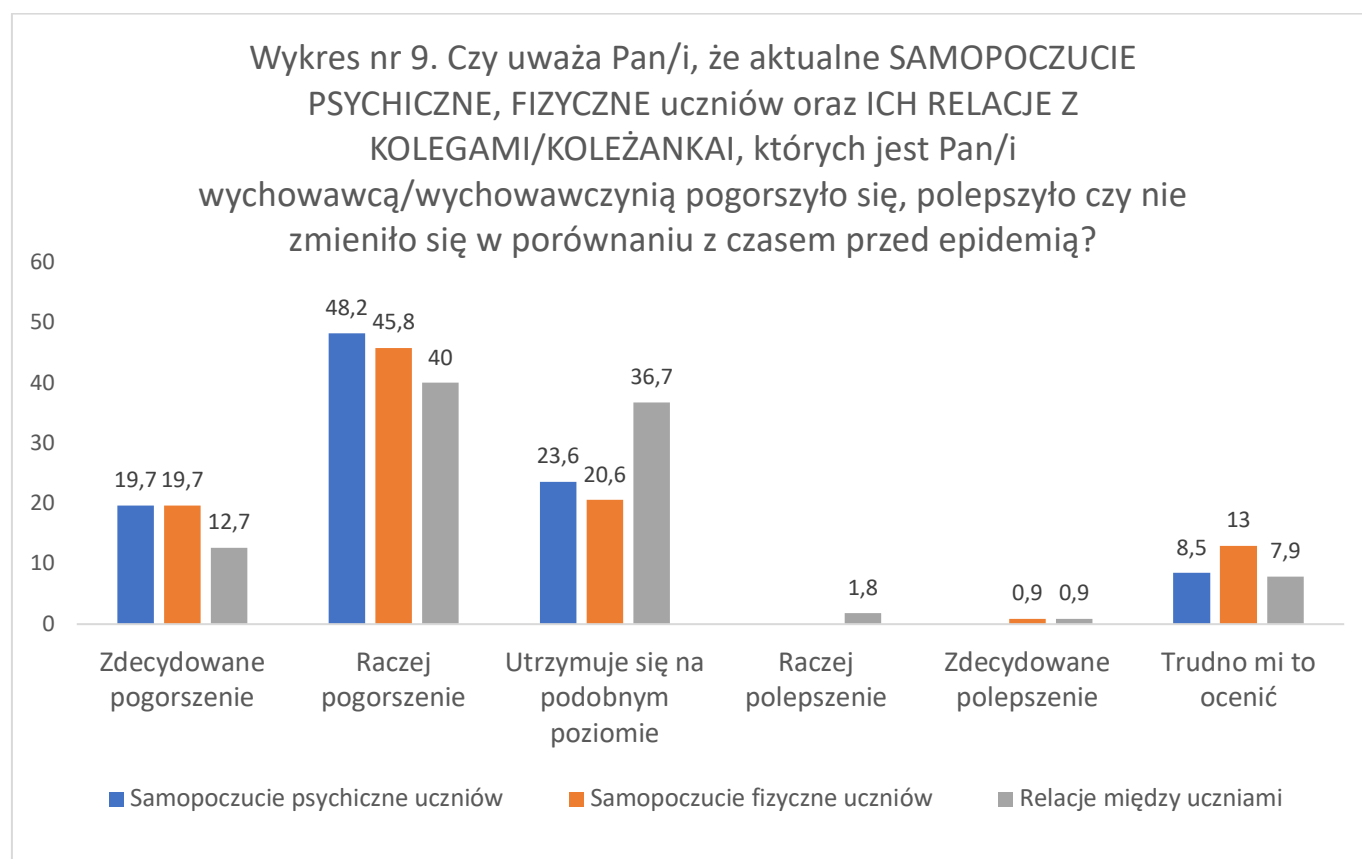
Kolejne pytanie dotyczyło poczucia bycia lubianym przez swoich wychowanków i również ten aspekt został oceniony pozytywnie. Prawie dwie trzecie wychowawców (63,6%) ma poczucie, że większość uczniów z jego/jej klasy, go/ją lubi. Następne 27,6% twierdzi, że wszyscy uczniowie go/ją lubią, a 2,7% wychowawców uważa, że lubi go/ ją połowa klasy. Tylko 0,6% wychowawców ma poczucie, że mniejszość uczniów go/ ją lubi. Co dwudziesty wychowawca (5,5%) zaznaczył odpowiedź *trudno powiedzieć*.

Źródło: opracowanie własne.

2.3. Ocena samopoczucia psychicznego i fizycznego uczniów w aspekcie pandemii COVID-19

Kolejne pytanie skierowane do wychowawców dotyczyło trzech aspektów życia uczniów: samopoczucia psychicznego, fizycznego oraz ich relacji z kolegami/ koleżankami, w porównaniu do czasów sprzed pandemii. Pierwszym aspektem ocenianym przez wychowawców było samopoczucie psychiczne. Co piąty z nich uważa, że samopoczucie psychiczne uczniów zdecydowanie się pogorszyło, natomiast 48,2% stwierdziło, że raczej się pogorszyło. Kolejne 23,6% wychowawców twierdzi, że samopoczucie psychiczne uczniów utrzymuje się na podobnym poziomie. Nikt z badanych wychowawców nie uznał, że samopoczucie psychiczne uczniów raczej lub zdecydowanie się polepszyło. Jeden na dwunastu wychowawców miał trudności w ocenie poziomu samopoczucia psychicznego swoich wychowanków. Kolejnym aspektem, o które zapytano respondentów było samopoczucie fizyczne. Prawie dwie dziesiąte (19,7%) z nich stwierdziło, że kondycja fizyczna zdecydowanie pogorszyła się. Kolejne 45,8% uważa, że samopoczucie fizyczne uczniów raczej pogorszyło się, a 20,6% stwierdziło, iż utrzymuje się ono na podobnym poziomie co przed pandemią. Żaden wychowawca nie uważa, że kondycja fizyczna uczniów raczej polepszyła się, a tylko 0,9% z nich uważa, że zdecydowanie polepszyła się. 13% nie potrafiło ocenić tej kwestii. Ostatnim aspektem ocenianym przez wychowawców były relacje uczniów z ich kolegami/ koleżankami w porównaniu do czasów sprzed pandemii. Okazało się, że 12,7% respondentów uważa, iż zdecydowanie się one pogorszyły, 40% twierdzi, że raczej się pogorszyły, a 36,7% nie dostrzega większych różnic. Niski odsetek (1,8%) wychowawców uważa, że relacje uczniów raczej uległy polepszeniu, natomiast 0,9% twierdzi, że zdecydowanie się one polepszyły. 7,9% udzieliło odpowiedzi *trudno powiedzieć*.

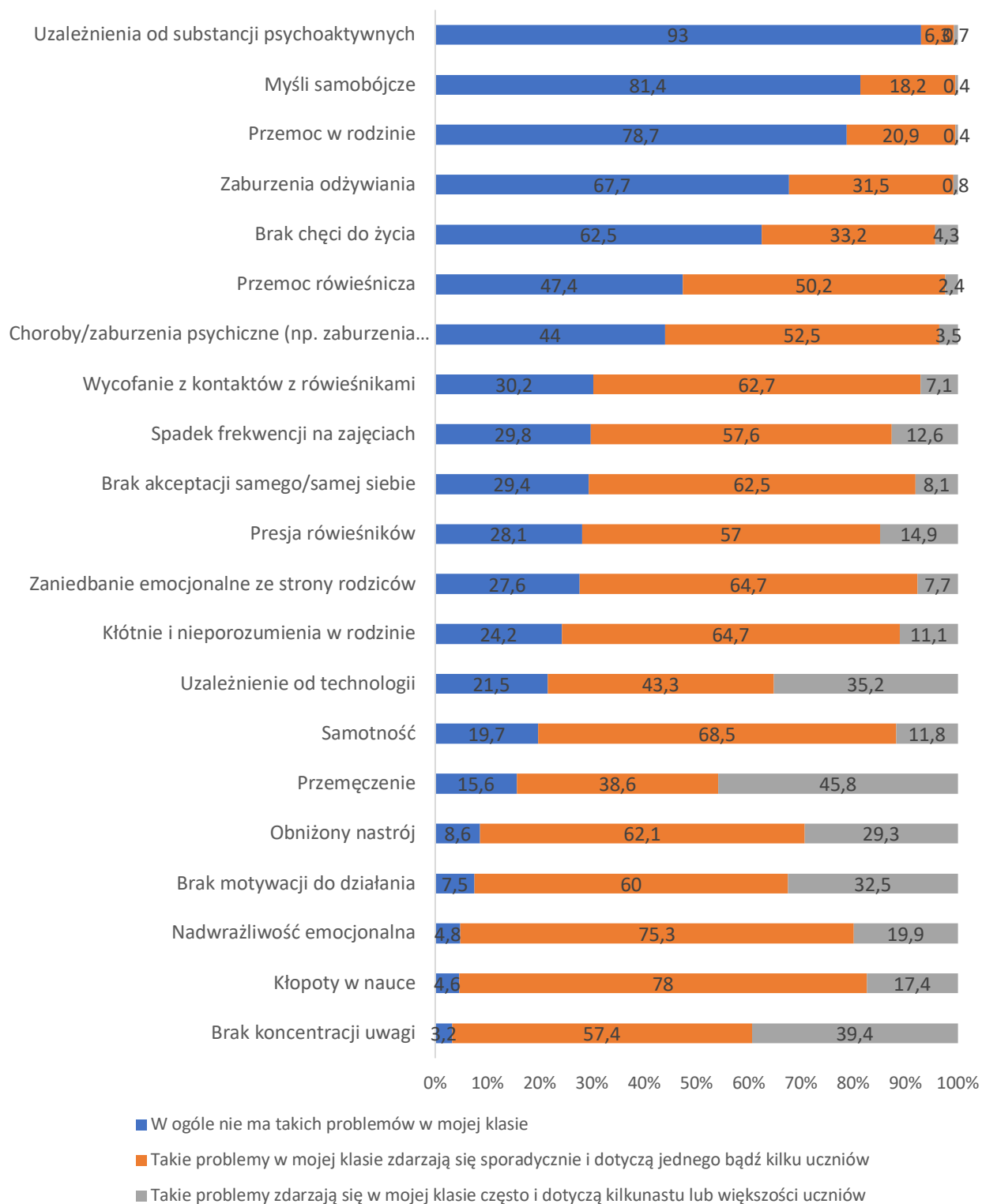

Źródło: opracowanie własne.

2.4. Ocena natężenia problemów psychiczno-fizycznych występujących wśród uczniów i związanych z pandemią koronawirusa

Jednym z zagadnień podejmowanych w badaniu było określenie przez wychowawców skali występowania różnego rodzaju problemów w klasie. Z przeprowadzonych badań wynika, że takie problemy, jak uzależnienie od substancji psychoaktywnych, myśli samobójcze, przemoc w rodzinie oraz zaburzenia odżywiania, w opinii gdyńskich wychowawców występują wśród uczniów najrzadziej. W szczególności dotyczy to uzależnienia od środków odurzających (93% odpowiedzi *w ogóle nie ma takiego problemu w klasie*) oraz myśli samobójczych (81,4% odpowiedzi *w ogóle nie ma takiego problemu w klasie*). Jeśli wyżej wymienione problemy występują w klasie, to pojawiają się one sporadycznie i dotyczą jednego lub zaledwie kilku uczniów (6,3% w przypadku uzależnień od substancji psychoaktywnych, 18,2% w przypadku myśli samobójczych oraz 20,9% w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie). Dane zawarte na poniższym wykresie pokazują również, że są takie problemy, które w opinii wychowawców występują bardzo często i dotyczą kilkunastu a nawet wszystkich uczniów w klasie. Do tej grupy zaliczyć należy przemęczenie (45,8%), brak koncentracji uwagi (39,4%), uzależnienie od nowych technologii (35,2%), brak motywacji do działania (32,5%) oraz obniżony nastrój (29,3%). Warto dodać, że w większości przypadków postrzeganie przez wychowawców skali problemów występujących w klasie nie jest w żaden sposób uzależnione od stopnia awansu zawodowego. Oznacza to, że nauczyciele stażyści, kontraktowi, mianowani oraz dyplomowani postrzegają skalę problemów na podobnym poziomie. Wyjątkiem są odpowiedzi dotyczące zaniedbania emocjonalnego ze strony rodziców, doświadczania przemocy w rodzinie, przemocy rówieśniczej oraz udziału w kłótniach rodzinnych. W tych przypadkach o wiele częściej na brak występowania tych problemów wskazują wychowawcy będący nauczycielami dyplomowanymi.

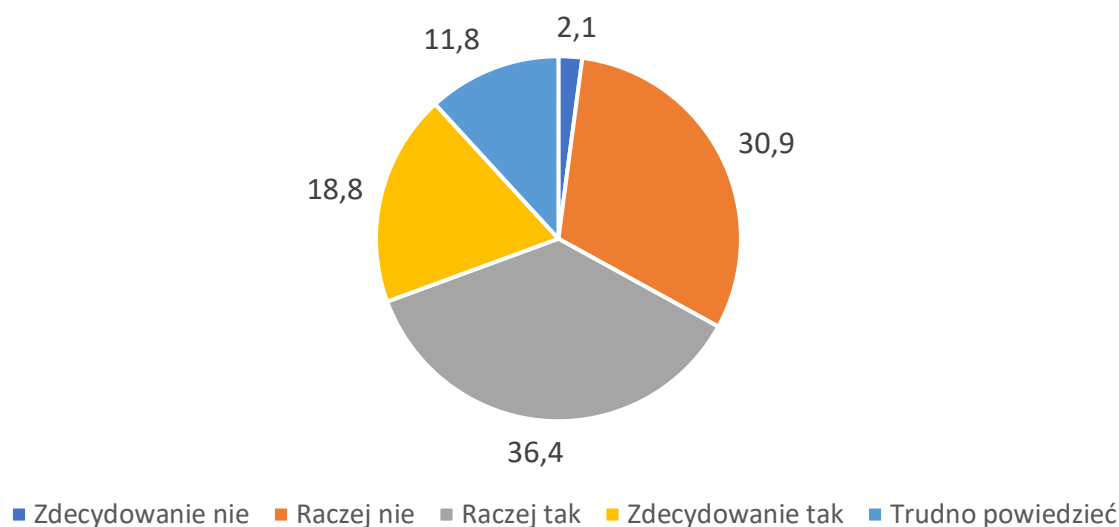
Wykres nr 10. Poniżej znajduje się lista problemów i sytuacji, których mogą doświadczać uczniowie. Proszę wskazać te problemy, które pojawiają się wśród uczniów w klasie, której jest Pan/i wychowawcą/wychowawczynią oraz ich skalę (%)

Źródło: opracowanie własne.

W dalszej części badania postanowiono zapytać gdyńskich wychowawców, czy opisane wyżej problemy nasiliły się z powodu pandemii COVID-19. Jak się okazuje, zdania w tej kwestii są wysoko podzielone, a odpowiedzi wyraźnie spolaryzowane. Dodatkowo warto zauważyć, że co dziesiąty ankietowany nauczyciel (11,8%) nie potrafił w sposób jednoznaczny odpowiedzieć na tak zadane pytanie. Z przeprowadzonego badania wynika, że ponad jedna trzecia wychowawców (36,4%) twierdzi, że problemy ich uczniów raczej nasiliły się w pandemii koronawirusa, a kolejne 18,8% nauczycieli zadeklarowało, że problemy nasiliły się w sposób zdecydowany. Odmiennego zdania jest 30,9% wychowawców, którzy przyznali, że problemy życiowe doświadczane przez gdyńskich uczniów raczej nie nasiliły się. Jedynie 2,2% zdecydowanie nie zauważyło takiego zjawiska, a 11,8% respondentów udzieliło odpowiedzi *trudno powiedzieć*.

Wykres nr 11. Czy z powodu pandemii COVID-19 zauważa Pan/i u uczniów, których jest Pan/i wychowawcą nasilenie się różnych problemów życiowych czy też nie? (%)

Źródło: opracowanie własne.

W nawiązaniu do poprzedniego pytania, zapytano wychowawców o to, jakie problemy nasiliły się u uczniów. Najczęściej zauważalnymi problemami u uczniów przez wychowawców były: obniżenie nastroju (83%), brak motywacji do działania (75,3%) oraz brak koncentracji i uwagi (73,6%). Dostrzeżono również: przemęczenie (69,2%), uzależnienie od technologii (64,8%), wycofanie z kontaktów z rówieśnikami (61%), kłopoty w nauce (57,1%) i samotność (53,3%). Problemy zauważane w nieco mniejszym stopniu to: spadek frekwencji na zajęciach (47,3%), nadwrażliwość emocjonalna (32,5%), brak chęci do życia (25,5%) oraz choroby/ zaburzenia psychiczne np. zaburzenia depresyjne (25,5%). Rzadziej zaobserwowanymi zjawiskami były: brak akceptacji samego/ samej siebie (14,8%), zaniedbanie emocjonalne ze strony rodziców (10,4%), kłótnie i nieporozumienia w rodzinie (9,9%), presja rówieśników (5,5%). Najrzadziej wychowawcy dostrzegali: myśli samobójcze (4,4%), zaburzenia odżywiania (3,8%), przemoc rówieśniczą (3,3%), przemoc w rodzinie (2,2%) oraz uzależnienia od substancji psychoaktywnych (1,1%).

Wykres nr 12. Które z wymienionych problemów młodzieży nasiliły się w czasie ostatniego roku (od czasu zamknięcia szkół z powodu pandemii)? (%)

Źródło: opracowanie własne.

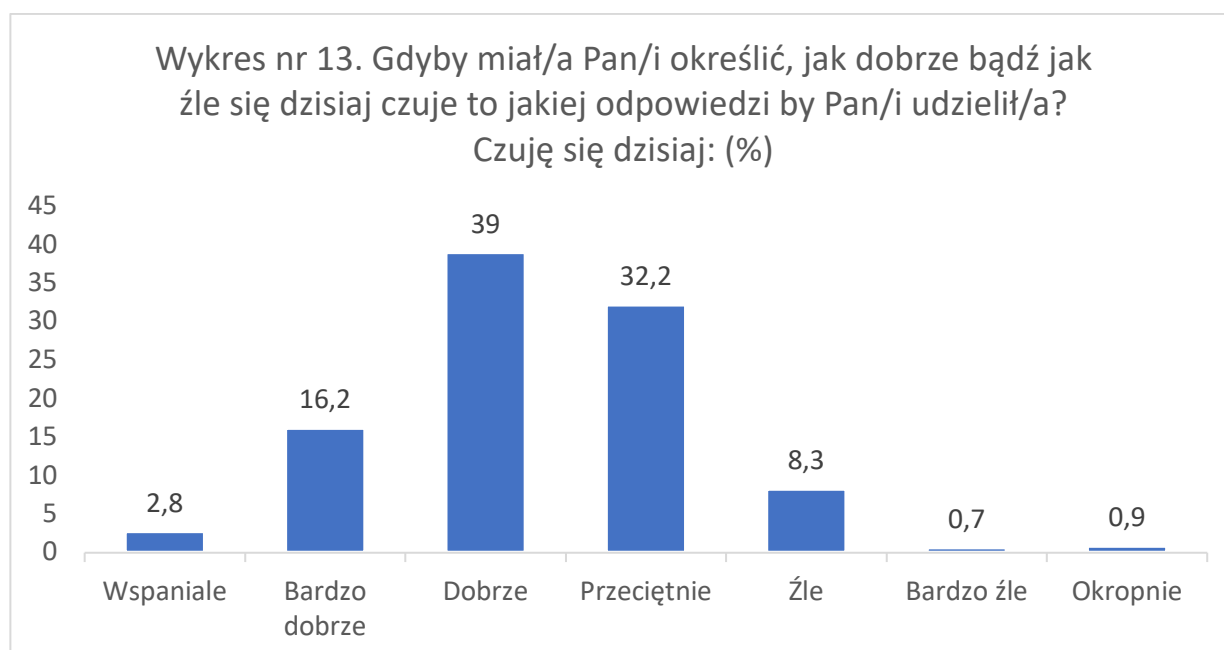
3. SAMOPOCZUCIE I STAN ZDROWIA NAUCZYCIELI, OCENA NAUCZANIA ZDALNEGO

Dobre zdrowie i stan emocjonalny są obszarami istotnymi dla wielu aspektów życia zarówno od strony biologicznej jak i społecznej. Doświadczane i współtworzone relacje mogą się różnić w zależności od samopoczucia, wydarzeń (które w jakiś sposób nas poruszyły), czy też aktualnego nastroju. Dlatego istotne dla badań relacji jest również pytanie o stan emocjonalny oraz fizyczny, co zostało zrealizowane w niniejszym badaniu. Gdyńscy nauczyciele zostali poproszeni o ocenę swojego fizycznego i emocjonalnego stanu zdrowia (skupiając się na emocjach, takich jak: smutek, płacz, przygnębienie, samotność) oraz o ogólne podsumowanie szczęśliwości swojego życia. Dodatkowym czynnikiem, który potencjalnie wpływa na zdrowie i samopoczucie respondentów - a w ostateczności

na ich relacje - jest panująca od dłuższego czasu (ponad rok) pandemia COVID-19. Sytuacja pandemiczna zainicjowała także kolejną, dużą zmianę w codzienności nauczycieli - z jej powodu wprowadzone zostało nauczanie zdalne, czyli odbywające się najczęściej w domu, za pośrednictwem urządzeń telekomunikacyjnych, takich jak komputer czy laptop. Wymusiła ona na nauczycielach oraz uczniach przystosowanie się do nowych warunków, odbiegających od zinternalizowanych metod nauczania. Poproszono respondentów o subiektywną ocenę jakości nauczania zdalnego oraz ewentualnej potrzeby ponownego sprawdzenia wiedzy przekazanej podczas jego trwania.

3.1. Subiektywna ocena stanu zdrowia

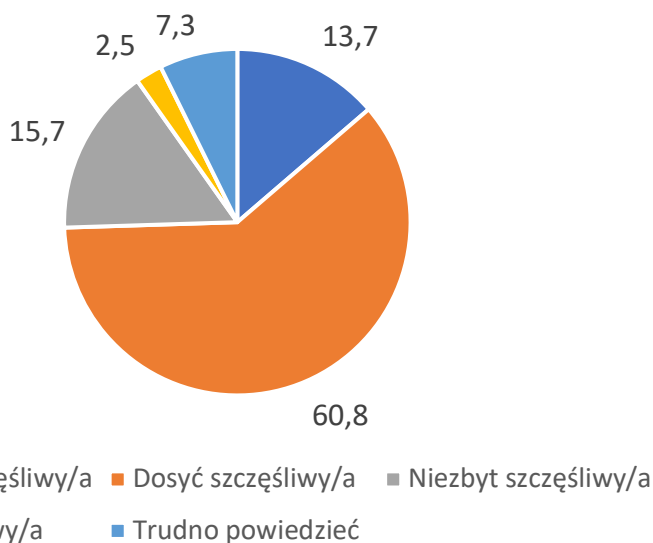
Większość badanych w dniu wypełnienia ankiety określała swoje samopoczucie jako dobre (39%) lub przeciętne (32,2%). Najmniej nauczycieli odnosiło swoje samopoczucie do wartości takich jak: wspaniale (2,8%), bardzo źle (0,7%) i okropnie (0,9%). Kolejne 16,2% czuło się bardzo dobrze, a 8,3% źle. Aż 90,2% gdyńskich nauczycieli pozytywnie określa swoje samopoczucie. Traktując dobre zdrowie jako zjawisko korzystne, poniższy wynik można określić jako pozytywny, biorąc pod uwagę, że w ogólnej ocenie zdrowia, odpowiedzi określające je jako dobre wynoszą 74,2%.

Źródło: opracowanie własne.

Poproszono gdyńskich nauczycieli o dokonanie ogólnej oceny ich życia. Zdecydowana większość oceniła swoje życie pozytywnie jako dość szczęśliwe (60,8%) lub bardzo szczęśliwe (13,7%). Kolejne 15,7% respondentów stwierdziło, że biorąc wszystko razem pod uwagę ich życie jest niezbyt szczęśliwe, a 2,5% zadeklarowało, że ich życie jest nieszczęśliwe. 7,3% osób nie wskazało jednoznacznej odpowiedzi odnośnie ogólnej oceny własnego życia (*trudno powiedzieć*).

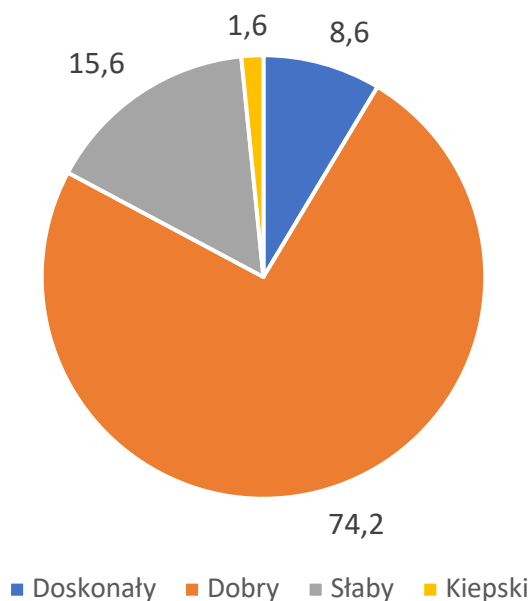
Wykres nr 14. Biorąc wszystko razem pod uwagę, jak ocenił/a/by Pan/i dzisiaj swoje życie? Czy mógłby Pan/mogłaby Pani powiedzieć, że jest Pan/i:

Źródło: opracowanie własne.

Przedstawiona poniżej ocena stanu zdrowia pokazuje, że większość respondentów oceniła go jako dobry (74,2%). Znacznie mniej respondentów określiło swój stan zdrowia jako doskonały (8,6%). Odpowiedzi dotyczące słabego i kiepskiego stanu zdrowia to 15,6% wszystkich odpowiedzi.

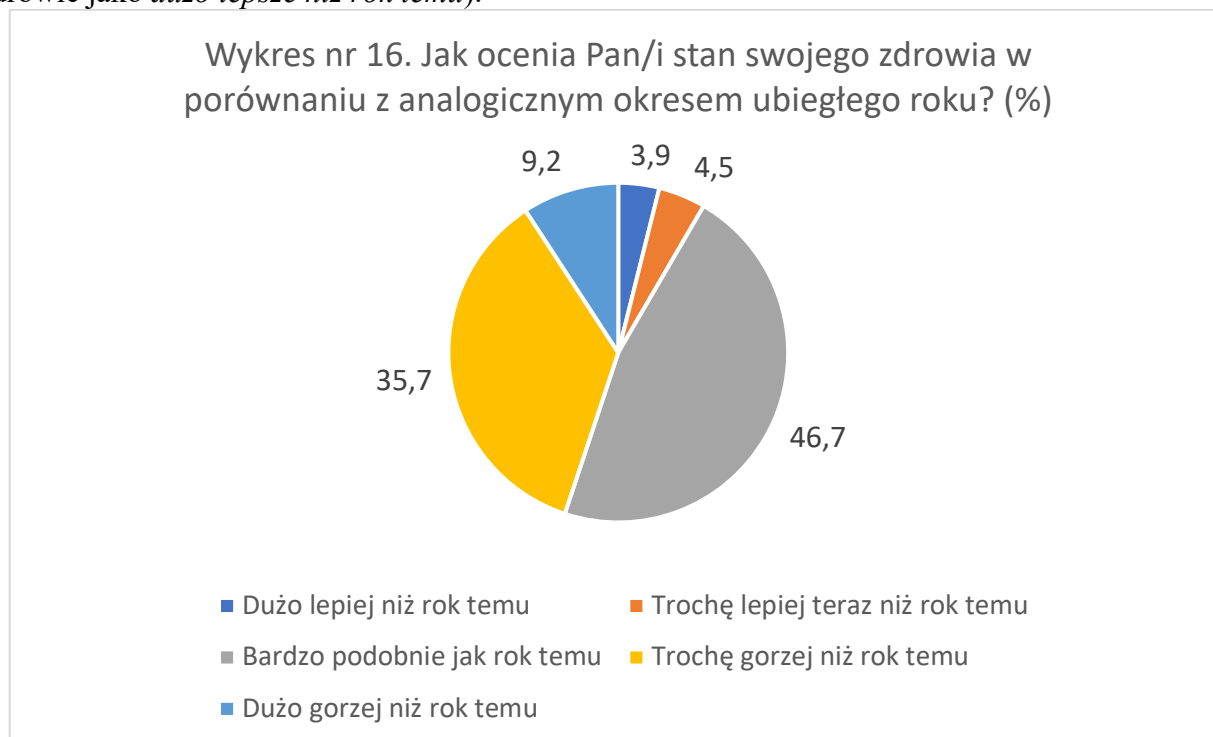
Wykres nr 15. Jak Pan/Pani ocenia stan swojego zdrowia? (%)

Źródło: opracowanie własne.

Poniższy wykres kołowy przedstawia rozkład ocen dotyczących stanu zdrowia respondentów w stosunku do ubiegłego roku. Większość, bo 46,7% badanych, uznało, że czuje się bardzo podobnie jak rok temu, natomiast gorzej czuło się 35,7% nauczycieli. Wpływ na wysoki odsetek gorszego stanu zdrowia (35,7% *trochę gorzej niż rok temu* oraz 9,2% *dużo gorzej niż rok temu*) może mieć związek z trwającą od ponad roku pandemią koronawirusa i przejściem na nauczanie zdalne. Jak pokazują

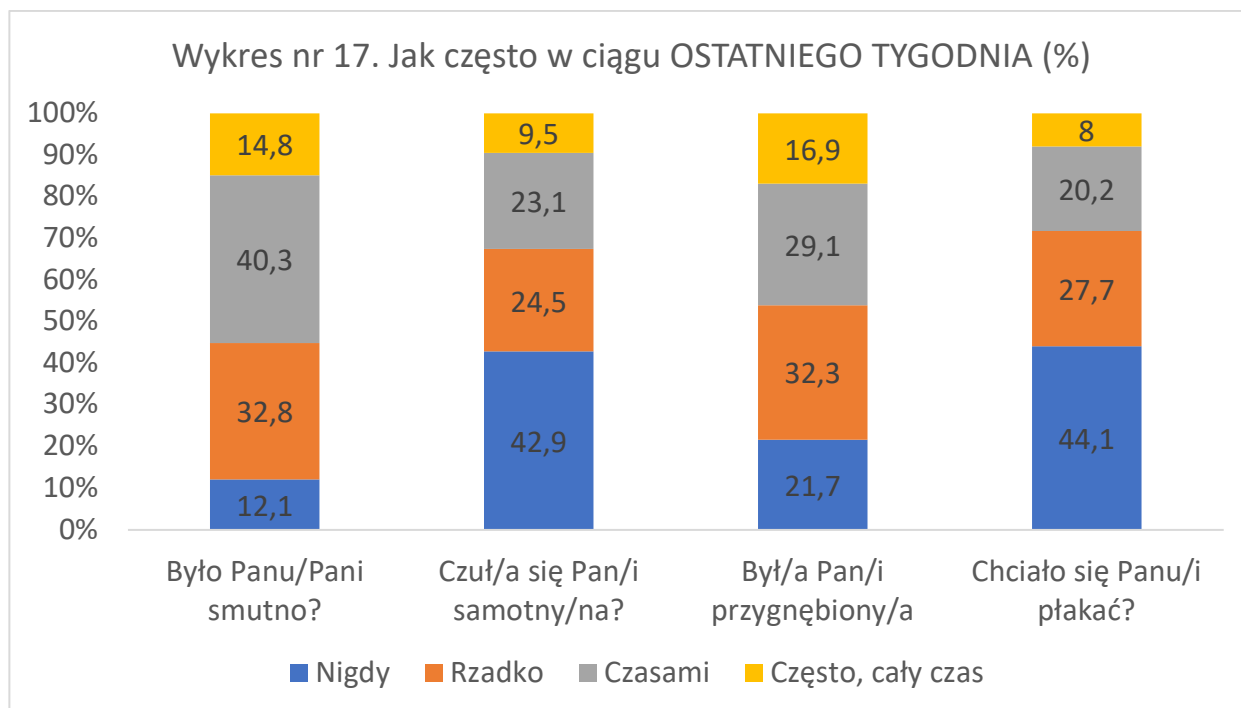
odpowiedzi na pytanie *czy woli Pan/i prowadzić zajęcia w sposób stacjonarny* 60% nauczycieli wolałoby prowadzić zajęcia w sposób stacjonarny, a zważywszy na odpowiedzi udzielone w przypadku kwestii oceny zajęć zdalnych, zdecydowana większość ocenia zajęcia zdalne jako nieefektywne. Zdecydowana mniejszość badanych oceniła swoje zdrowie jako lepsze niż w ubiegłym roku (4,5% badanych uznało, że jest ono *trochę lepsze niż w ubiegłym roku*, a 3,9% oceniło swoje zdrowie jako *dużo lepsze niż rok temu*).

Źródło: opracowanie własne.

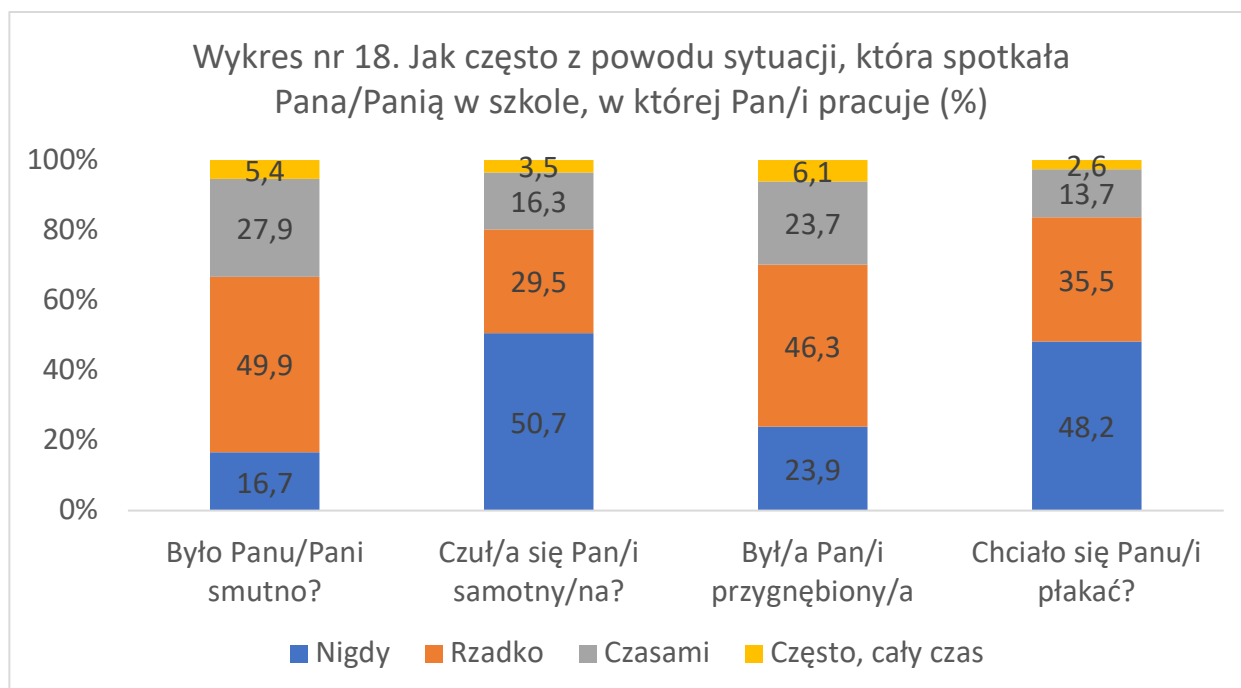
3.2. Wybrane zagadnienia dotyczące stanu emocjonalnego

Na poniższym wykresie możemy zaobserwować, jak często w ciągu ostatniego tygodnia badani nauczyciele odczuwali smutek, samotność, przygnębienie oraz chęć płaczu. Badani w większości nigdy lub rzadko odczuwali te emocje. Tylko 14,8% nauczycieli odczuwali smutek często lub cały czas, a 40,3% czasami. Podobnie respondenci odczuwali przygnębienie (16,9% często lub cały czas, a 29,1% czasami). Samotność często lub cały czas doskwierała 9,5% badanym, natomiast 23,1% odczuwało ją czasami. Respondentom najrzadziej chciało się płakać (8% często lub cały czas chciało się płakać, a 20,2% czasami). Tygodniowy bilans emocjonalny wskazuje, że pomimo tego, iż respondenci w ogólnym wymiarze pozytywnie oceniają swoje życie (74,5% - *Biorąc wszystko razem pod uwagę, jak ocenia Pan/i dzisiaj swoje życie?*) i zdrowie (82,8% - *Jak ocenia Pan/i swoje zdrowie?*), zauważalnie często w ciągu ostatniego tygodnia odczuwali smutek (ponad połowa badanych odczuwała go czasami lub często).

Źródło: opracowanie własne.

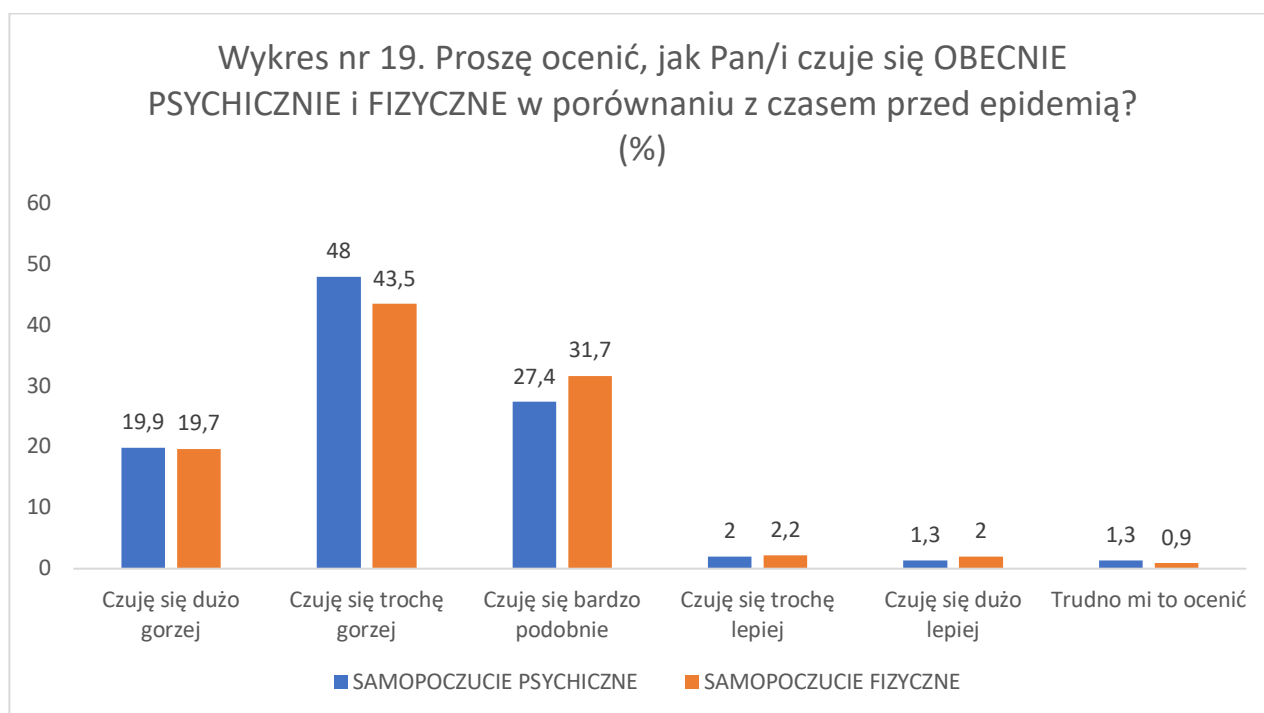
Zapytano gdyńskich nauczycieli, jak często z powodu sytuacji, która spotkała ich w szkole, w której pracują, odczuwali smutek, samotność, przygnębienie czy chęć płaczu. Respondenci w większości nigdy lub rzadko odczuwali te emocje. Badani najczęściej odczuwali smutek (5,4% odczuwało go często lub cały czas, a 27,9% czasami). Podobnie respondenci odczuwali przygnębienie (6,1% często lub cały czas, a 23,7% czasami). Samotność często lub cały czas doskwierała 3,5% badanym, natomiast 16,3% czasami ją odczuwało. Respondentom najrzadziej chciało się płakać (2,6% często lub cały czas chciało się płakać, a 13,7% czasami).

Źródło: opracowanie własne.

3.3. Ocena własnego stanu psychicznego i fizycznego w odniesieniu do pandemii koronawirusa, wizyty u specjalisty

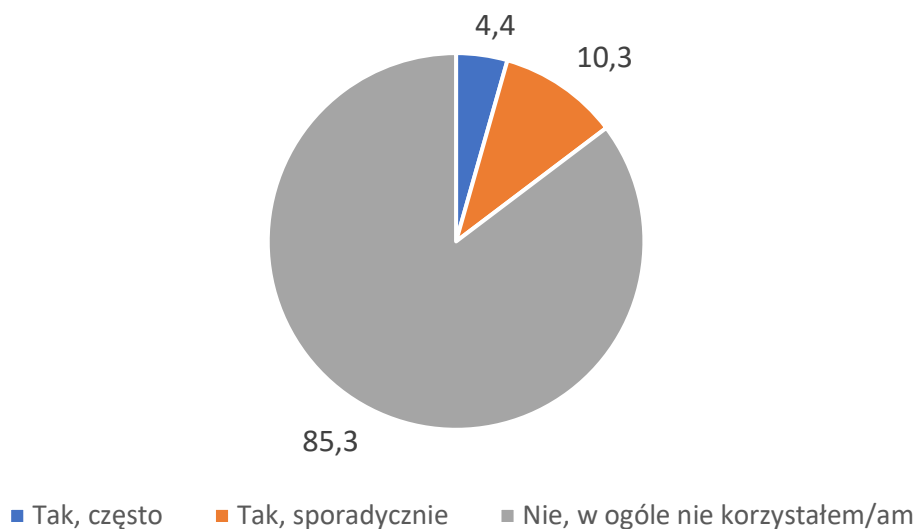
Przedstawiony wykres pokazuje ocenę obecnego samopoczucia psychicznego i fizycznego w porównaniu do okresu sprzed pandemii. U badanych różnice pomiędzy obecnym samopoczuciem fizycznym a psychicznym były nieznaczne. Trochę gorzej psychicznie czuła się prawie połowa respondentów (48%), a fizycznie - 43,5%. Bardzo podobnie, jak przed pandemią, psychicznie czuło się 27,4% badanych, a 31,7% czuło się bardzo podobnie fizycznie. Natomiast dużo gorzej psychicznie czuło się 19,9% nauczycieli, a 19,7% porównując swój stan fizyczny oceniło go dużo gorzej, niż w czasie sprzed pandemii. Niewielki odsetek respondentów (2% psychicznie i 2,2% fizycznie) czuje się trochę lepiej. Podobnie niewielki procent (1,3% psychicznie i 2% fizycznie) czuje się dużo lepiej. Stan psychiczny trudno było ocenić 1,3% badanych, a fizyczny - 0,9%.

Źródło: opracowanie własne.

Zdecydowana większość nauczycieli (85,3%) odpowiedziała, że w ciągu kilku ostatnich miesięcy w ogóle nie korzystała ze wsparcia psychologa/psychiatry/psychoterapeuty. Dużo mniejsza część (10,3%) korzystała z tego wsparcia sporadycznie przez ten sam okres czasu. Najmniej respondentów (4,4%) odpowiedziało, że korzystało z tego wsparcia często przez kilka ostatnich miesięcy.

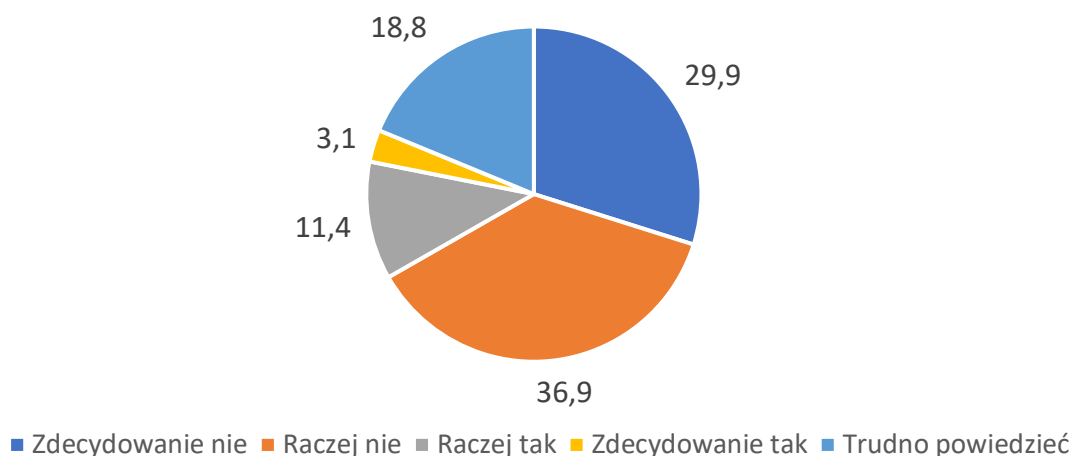
Wykres nr 20. Czy w ciągu ostatnich kilku miesięcy, niezależnie od powodu korzystał/a Pan/Pani ze wsparcia psychologa/psychiatry/psychoterapeuty? (%)

Źródło: opracowanie własne.

Jak się okazało 29,9% ankietowanych wie, że na pewno nie skorzysta w najbliższej przyszłości z pomocy psychologa, psychiatry, czy też psychoterapeuty w celu rozwiązania własnych problemów. Raczej nie skorzysta 36,9% badanych. 11,4% nauczycieli stwierdziło, że raczej będzie potrzebowało takiej formy pomocy. 3,1% jest pewnych, że z niej skorzysta. 18,8% nie obrało konkretnego stanowiska na ten temat.

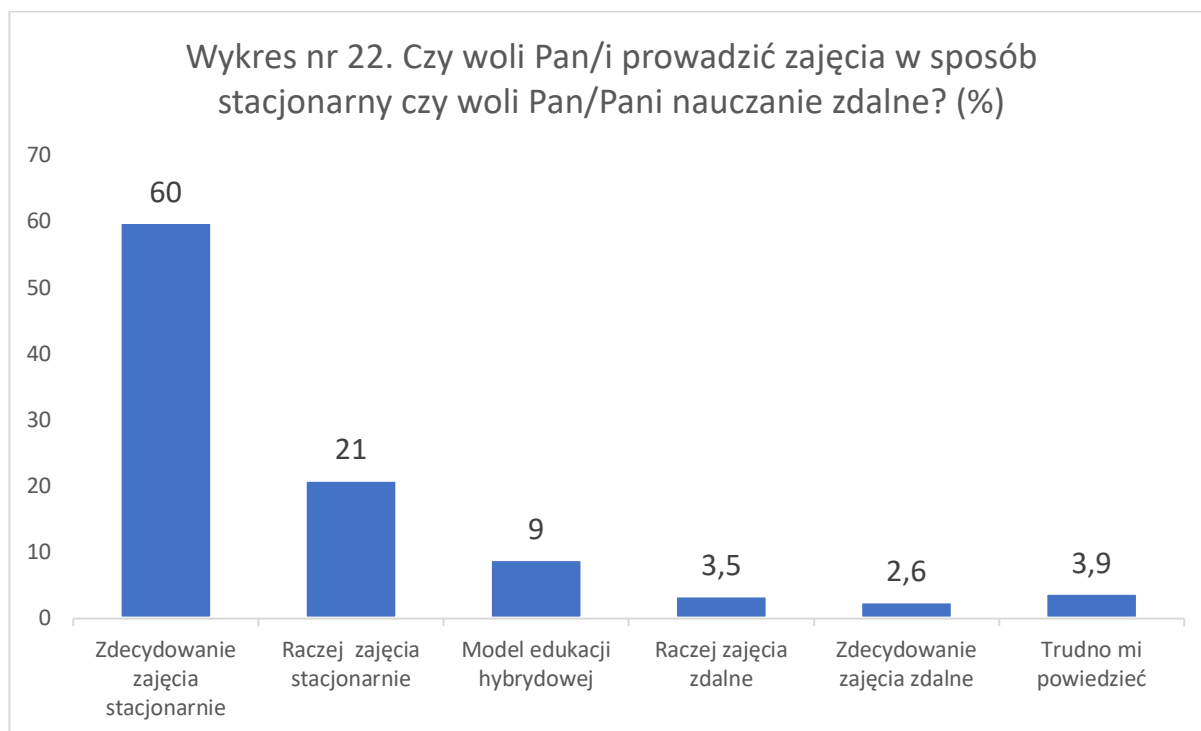
Wykres nr 21. Czy widzi Pan/i potrzebę skorzystania w najbliższej przyszłości z pomocy psychologa/psychiatry/psychoterapeuty w celu rozwiązania własnych problemów? (%)

Źródło: opracowanie własne.

3.4. Ocena jakości nauczania zdalnego

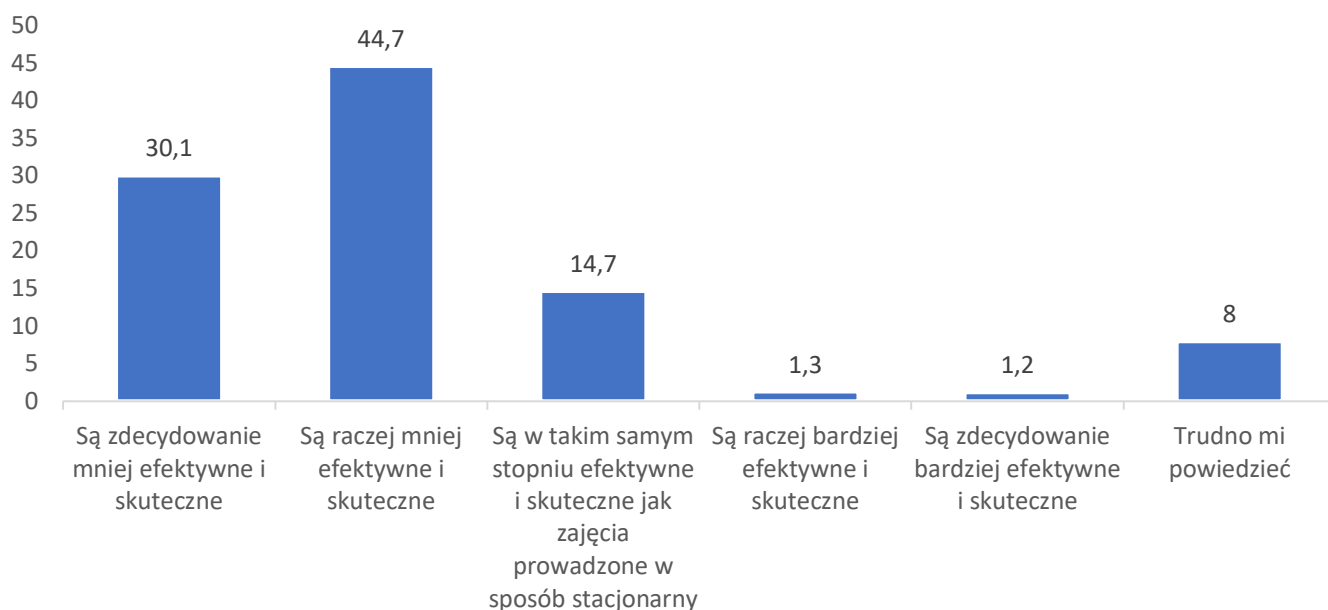
Respondenci zapytani o to, czy wolą prowadzić zajęcia w sposób stacjonarny, czy zdalny, w zdecydowanej większości (60% - *zdecydowanie zajęcia stacjonarnie*, 21% - *raczej zajęcia stacjonarne*) preferują system zajęć stacjonarnych. Zdecydowana mniejszość opowiada się za prowadzeniem zajęć w trybie zdalnym (2,6% - *zdecydowanie zajęcia zdalne*, 3,5% - *raczej zajęcia zdalne*). Jedynie 9% respondentów woli model edukacji hybrydowej.

Źródło: opracowanie własne.

Poniższy wykres przedstawia opinie dotyczące efektywności zajęć prowadzonych w sposób zdalny, w porównaniu do zajęć prowadzonych stacjonarnie. Zdecydowana większość respondentów uważa, że zajęcia zdalne są mniej efektywne i skuteczne (30,1%), a 44,7% - że są raczej mniej efektywne i skuteczne. Zdecydowana mniejszość (2,5% respondentów) uważa, że zajęcia zdalne są efektywne i skuteczne. Większość respondentów zdecydowanie woli prowadzić zajęcia w trybie stacjonarnym (60%), a 21% raczej woli zajęcia stacjonarne. Jednocześnie, jak pokazuje poniższy wykres, zdecydowana większość badanych negatywnie ocenia zajęcia prowadzone w trybie zdalnym.

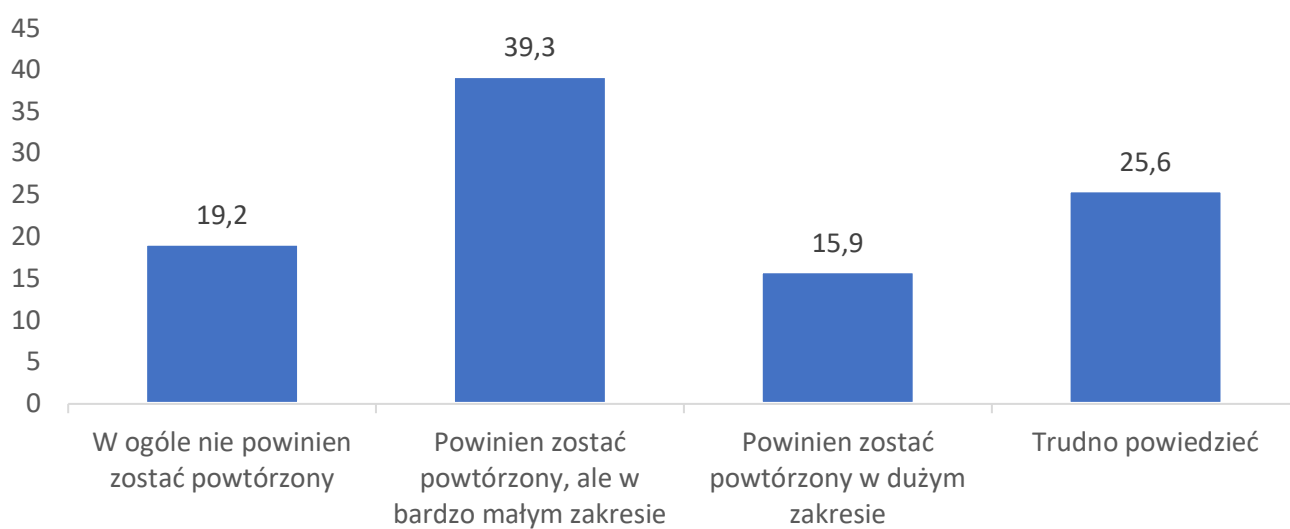
Wykres nr 23. Jak Pan/i czuje, czy zajęcia prowadzone przez Pana/Panią w sposób zdalny są bardziej efektywne i skuteczne niż zajęcia prowadzone w sposób stacjonarny? (%)

Źródło: opracowanie własne.

Gdyńscy nauczyciele mieli określić, czy materiał przekazany uczniom podczas nauczania zdalnego powinien zostać powtórzony. Większość badanych powtórzyłaby przekazany materiał w ramach zajęć stacjonarnych, ale w bardzo małym zakresie (39,3%). Materiał w dużym zakresie powtórzyłoby 15,9% respondentów. Podobny odsetek (19,2%) nie powtórzyłby go w ogóle. Znaczna część (25,6%) nauczycieli nie była w stanie udzielić jednoznacznej odpowiedzi, co może mieć związek z niestabilną sytuacją pandemiczną oraz niejasnościami związanymi z nowym trybem życia.

Wykres nr 24. Jak Pan/i uważa, czy materiał przekazany przez Pana/Panią uczniom w trakcie ostatniego roku szkolnego w sposób zdalny powinien zostać powtórzony? (%)

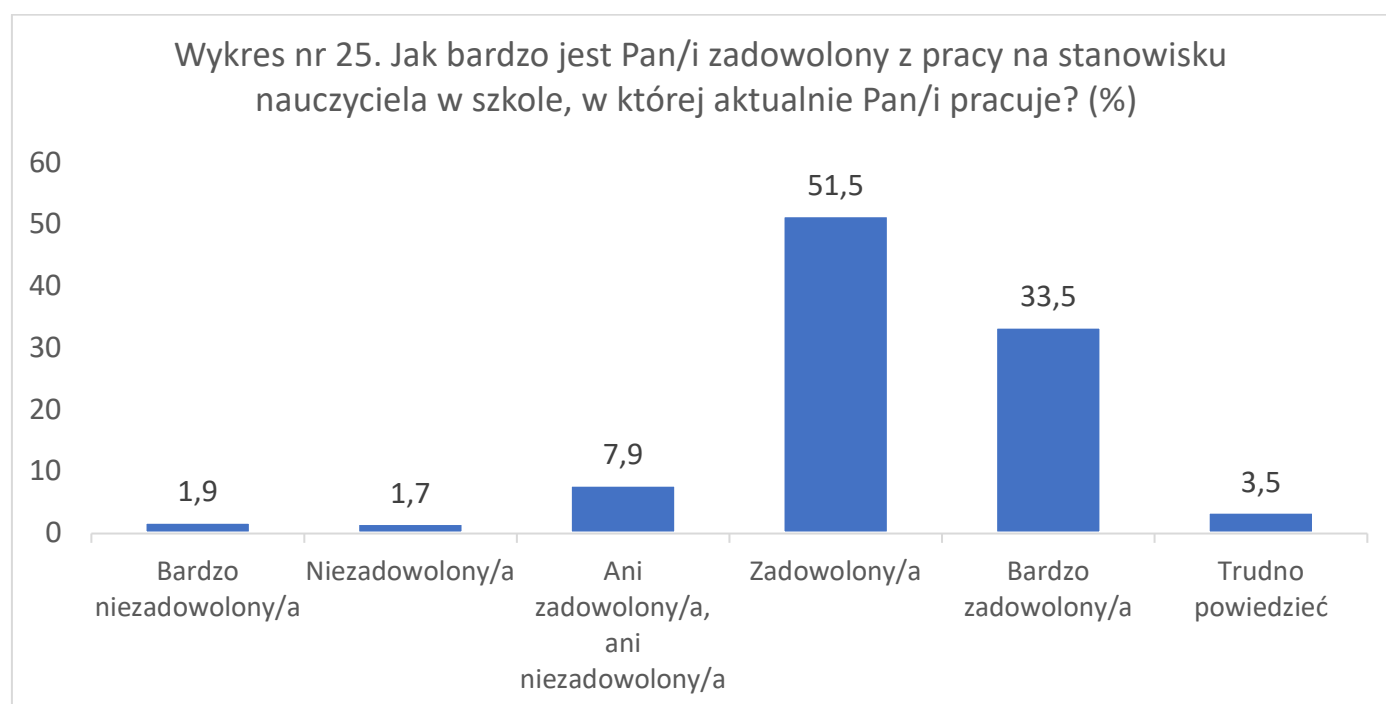
Źródło: opracowanie własne

4. Zadowolenie z pracy, ocena jakości pracy, ocena relacji, propozycje zmian

Praca jest nieodłącznym elementem codziennego życia większości ludzi. Przejawiany do niej stosunek, rzutuje na jakość jej wykonywania i świadczy o samopoczuciu osób ją wykonujących. Szczególnie istotne jest to w pracy na stanowisku nauczyciela, który ma za zadanie edukować młodzież, a ponadto odgrywa znaczącą rolę w socjalizacji dorastających uczniów. Gdyńscy nauczyciele zostali poproszeni o ocenę swojego stosunku względem wykonywanego zawodu, skupiając się na atmosferze panującej w szkole i relacjach z uczniami oraz rodzicami. Dodatkowo respondenci ocenili jakość swojej pracy pod kątem relacji, komunikacji, bezpieczeństwa, poczucia wpływu, rozwoju osobistego i wyposażenia stanowiska pracy. Na sam koniec nauczyciele podzielili się propozycjami zmian, jakie chcieliby wdrożyć w szkole, w której pracują, aby funkcjonowało im się w niej lepiej.

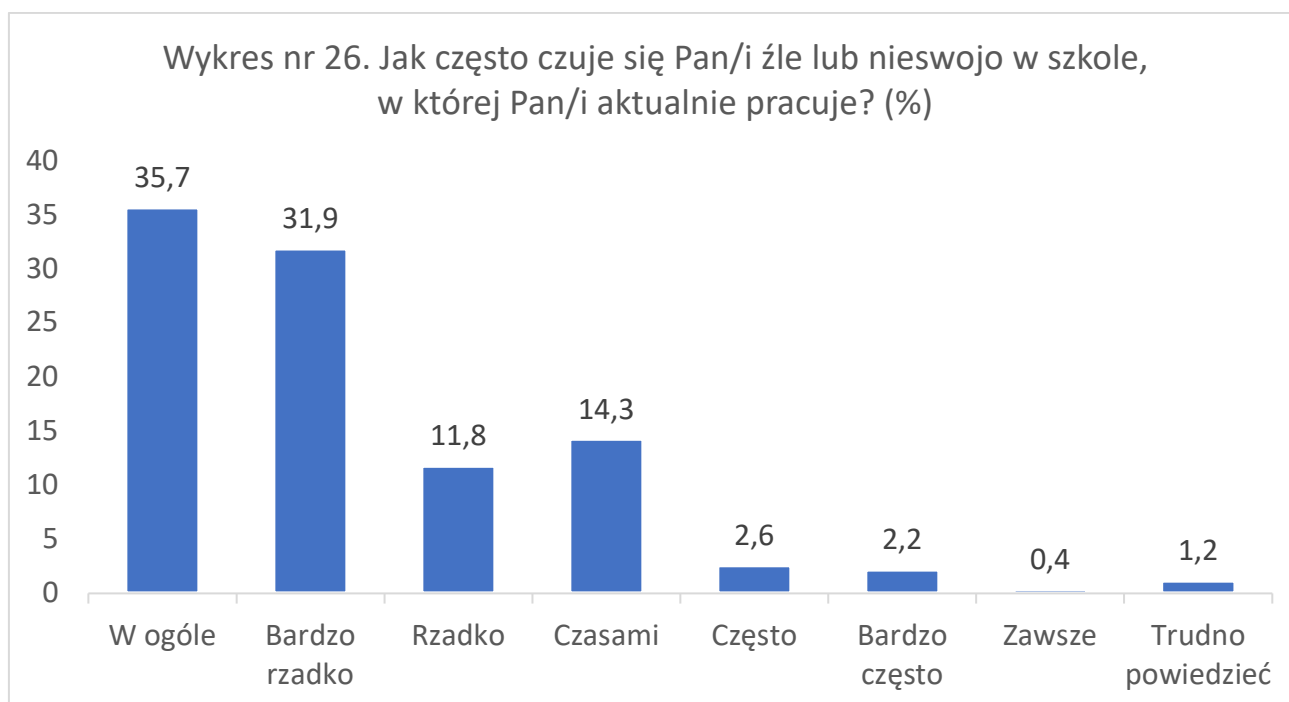
4.1. Ogólne zadowolenie z pracy na stanowisku nauczyciela

Zdecydowana większość nauczycieli (85%) stwierdza, że jest zadowolona z pracy na stanowisku nauczyciela w szkole, w której aktualnie pracuje (51,5% osób zadowolonych i 33,5% osób bardzo zadowolonych), nauczycieli bardzo niezadowolonych lub niezadowolonych jest jedynie 3,6%.

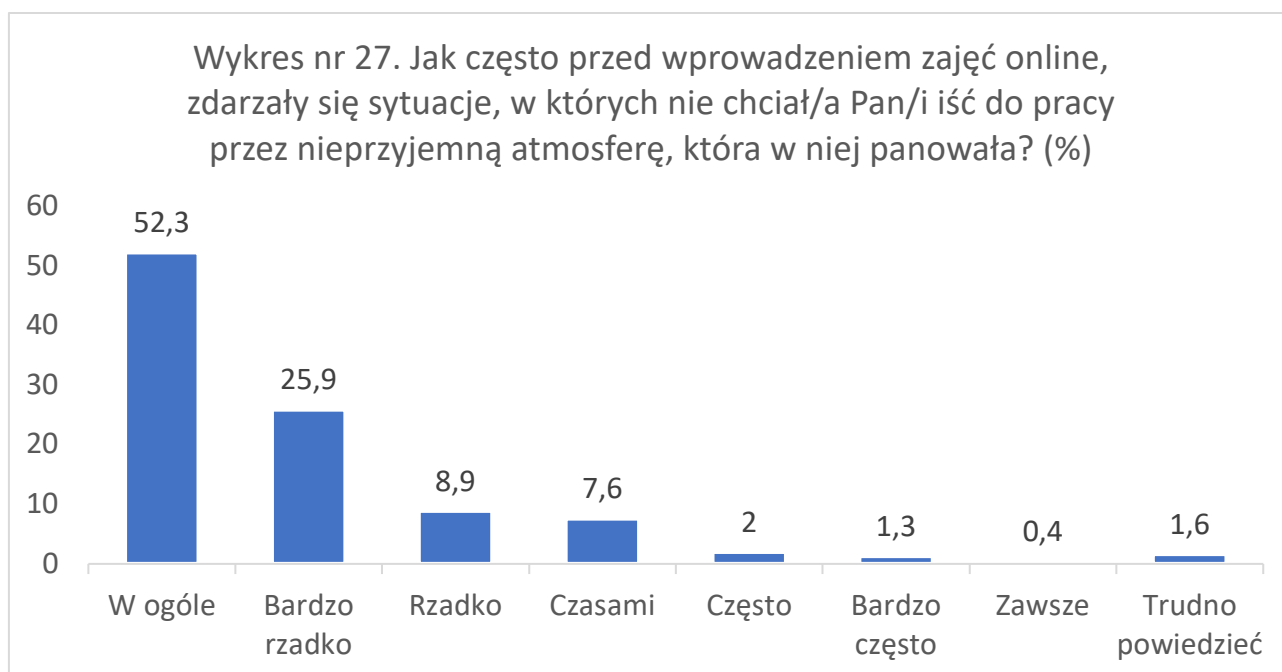
Źródło: opracowanie własne.

Na pytanie, jak często respondent czuje się źle lub nieswojo w szkole, w której aktualnie pracuje, ponad jedna trzecia nauczycieli (35,7%) odpowiedziała, że w ogóle tego nie odczuwa. Kolejne 31,9% stwierdziło, że czuje się tak bardzo rzadko. Niewielki odsetek (11,8%) to osoby, które rzadko czuły się źle lub nieswojo w swojej szkole. Co siódmy respondent czasami czuł się źle lub nieswojo (14,3%). Tylko 2,6% respondentów stwierdziło, że często czuje się źle lub nieswojo, 2,2% odpowiedziało, że bardzo często, a 0,4% uznało, że zawsze się tak czuje. 1,2% respondentów wybrało odpowiedź *trudno powiedzieć*.

Źródło: opracowanie własne.

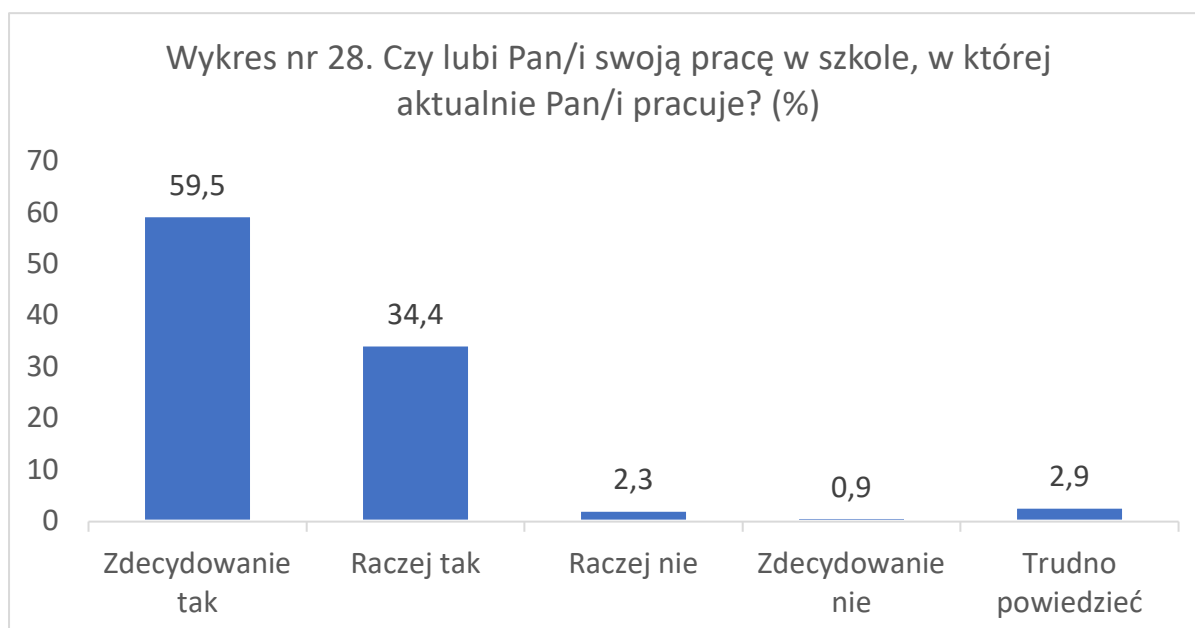
52,3% badanych stwierdziło, że nie zdarzyły im się sytuacje przed wprowadzeniem zajęć online, kiedy to nie chcieli pójść do pracy przez nieprzyjemną atmosferę, która tam panowała. 25,9% ankietowanych wykazało, że taka sytuacja zdarzyła się bardzo rzadko, a 8,9% ankietowanym zdarzało się to rzadko. Nieco mniej respondentów i respondentek (7,6%) zadeklarowało, iż czasami znajdowali się w takiej sytuacji. Tylko 2% badanych nauczycieli często zmaga się z tą nieprzyjemnością, a 1,3% bardzo często. 0,4% ankietowanych ciągle postawionych jest w tym stanie. 1,6% badanych nie obrało konkretnego stanowiska.

Źródło: opracowanie własne.

Poniższy wykres przedstawia, jak bardzo nauczyciele lubią swoją aktualną pracę. Największa część respondentów (59,5%) odpowiedziała, że zdecydowanie lubi wykonywać swój zawód. Kolejne 34,4% odpowiedziało, że raczej lubi swoją pracę. Nieco mniejszy odsetek respondentów stwierdził,

że raczej nie lubi swojej aktualnej pracy (2,3%). Najmniejszy procent tworzą nauczyciele, którzy zdecydowanie nie lubią swojej pracy (0,9%). Niewielki odsetek nauczycieli (2,9%) nie był w stanie wskazać jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie.

Źródło: opracowanie własne.

4.2. Powody, dla których nauczyciele lubią bądź nie lubią swojej pracy

W dalszej części badania postanowiono zapytać nauczycieli, jakie są powody, dla których lubią swoją pracę w szkole, w której aktualnie pracują. W tym celu zadano pytanie otwarte, na które każdy z nauczycieli mógł udzielić maksymalnie pięciu otwartych odpowiedzi. Wymienione przez nauczycieli powody pogrupowano, tworząc sześć głównych kategorii widocznych w poniższej tabeli.

Tabela nr 1. Powody, dla których nauczyciele lubią swoją pracę – wyniki kategoryzacji.

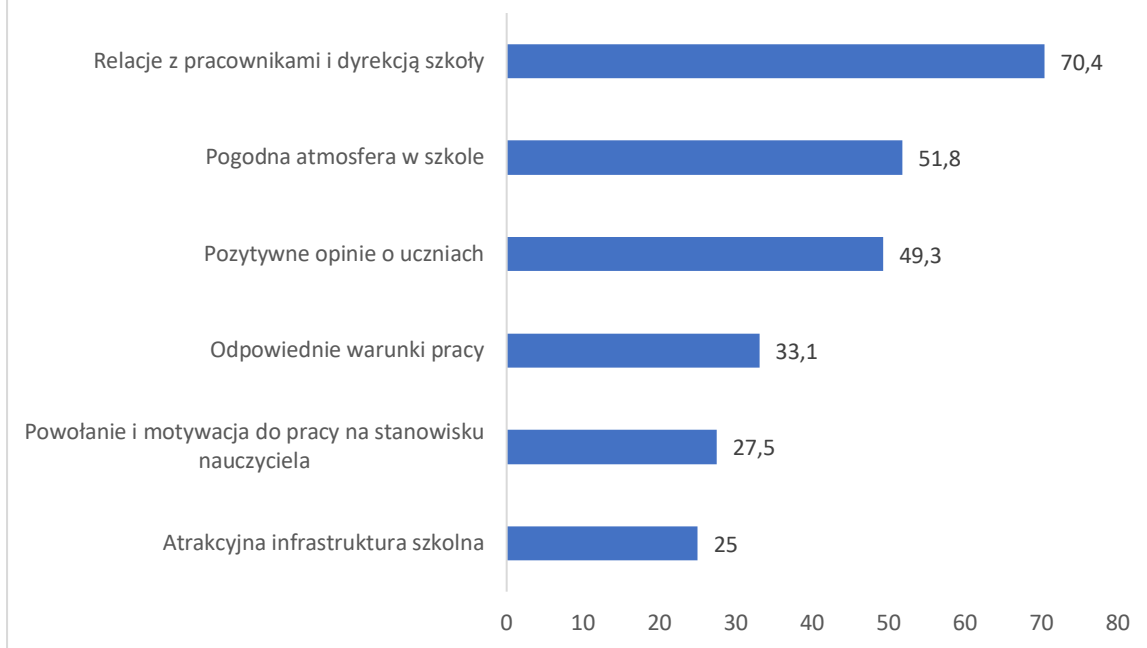
LP	KODY DLA NAUCZYCIELI	PODKATEGORIE
1	Pogodna atmosfera w szkole	– Lubię pracować z ludźmi – Sympatyczna atmosfera na zajęciach – Brak stresu – Poczucie bezpieczeństwa – Życzliwość i zrozumienie – Wspólne dbanie o dzieci i młodzież – Wspierające środowisko – Zaangażowanie uczniów, nauczycieli, rodziców i dyrekcji – Tolerancja i otwartość
2	Relacje z pracownikami i dyrekcją szkoły	– Wspierająca i wyrozumiała dyrekcja – Współpracujące grono pedagogiczne – Dobre relacje z innymi pracownikami szkoły (np. administracja, nauczyciele świetlicy, bibliotek) – Wymiana doświadczeń z nauczycielami – Zaufanie do współpracowników – Wieloletnie przyjaźnie – Brak rywalizacji – Pomoc i opieka ze strony szkoły – Dobre zarządzanie i organizacja – Bycie częścią szkolnej społeczności – Komunikacja między pracownikami
3	Pozytywne opinie o uczniach	– Zaangażowanie uczniów w naukę – Zdolna i inteligentna młodzież

		– Rozwijanie talentów dzieci – Bardzo dobry kontakt z uczniami – Współpraca z rodzicami uczniów – Liczebność klas – Wiek dzieci, które uczę – Otwartość podopiecznych – Pomysłowość i kreatywność dzieci
4	Atrakcyjna infrastruktura szkolna	- Wyposażenie szkoły (zaplecze dydaktyczne, sprzęt) - Dostęp do pomocy dydaktycznych - Lokalizacja szkoły - Nowoczesny budynek - Wielkość szkoły - Dofinansowania - Dobry dojazd do szkoły
5	Powołanie i motywacja do pracy na stanowisku nauczyciela	- Lubię swoją pracę - Moja praca jest moją pasją - Realizuję się i spełniam w swojej pracy - Satysfakcja z pracy - Lubię dzielić się i przekazywać wiedzę innym - Poczucie misji, powołanie - Wyzwania związane z nauczaniem - Praca pobudza kreatywność i twórczość - Mam wpływ na przyszłe pokolenia - Możliwość realizacji swoich pomysłów - Sukcesy podopiecznych motywują mnie do pracy - Praca podnosi moją samoocenę - Praca mobilizuje mnie do działania i aktywności - Praca jest moją odskocznią - Czuję się potrzebny/a i doceniony/a
6	Odpowiednie warunki pracy	- Ciekawa praca i projekty - Spokojna i stabilna praca - Godziny pracy - Przywileje nauczyciela (wakacje, ferie) - Wysoki poziom nauczania i kompetencji reszty nauczycieli - Przyzwyczajenie i przewidywalność pracy - Możliwość rozwoju zawodowego - Różnorodność aktywności - Renoma i wyjątkowość szkoły - Pewna pensja - Styl prowadzenia szkoły - Stacjonarny system prowadzenia lekcji - Komfort pracy - Prestiż wykonywanego zawodu - Autonomia - Dobry przepływ informacji - Wsparcie od psychologa/pedagoga

Źródło: opracowanie własne.

Najczęstszym powodem, dla którego nauczyciele lubią chodzić do szkoły, w której aktualnie pracują, są relacje z pracownikami i dyrekcją szkoły (70,4%). Drugim ważnym czynnikiem okazała się być pogodna atmosfera w miejscu pracy (51,8%), nieco mniej znaczącym motywem były pozytywne opinie wyrażane o uczniach (49,3%). Kolejną popularną odpowiedzią były odpowiednie warunki pracy (33,1%). 27,5 % badanych wskazało powołanie i motywację do pracy na stanowisku nauczyciela jako czynnik sprawiający, że lubią oni swoją pracę. Dla 25% ankietowanych tym czynnikiem była atrakcyjna infrastruktura szkolna.

Wykres nr 29. Jakie czynniki wpływają na to, że lubi Pan/i swoją pracę w szkole, w której Pan/i aktualnie pracuje?*

* procenty nie sumują się do 100% gdyż respondent mógł zaznaczyć więcej niż 1 odpowiedź
Źródło: opracowanie własne.

W dalszej kolejności postanowiono przyrzeć się powodom, dla których nauczyciele nie lubią pracy w szkole, w której aktualnie pracują. W tym celu zastosowano podobną procedurę - zadano pytanie otwarte, na które każdy z nauczycieli mógł udzielić maksymalnie pięciu otwartych odpowiedzi – a następnie dokonano widocznej w tabeli kategoryzacji.

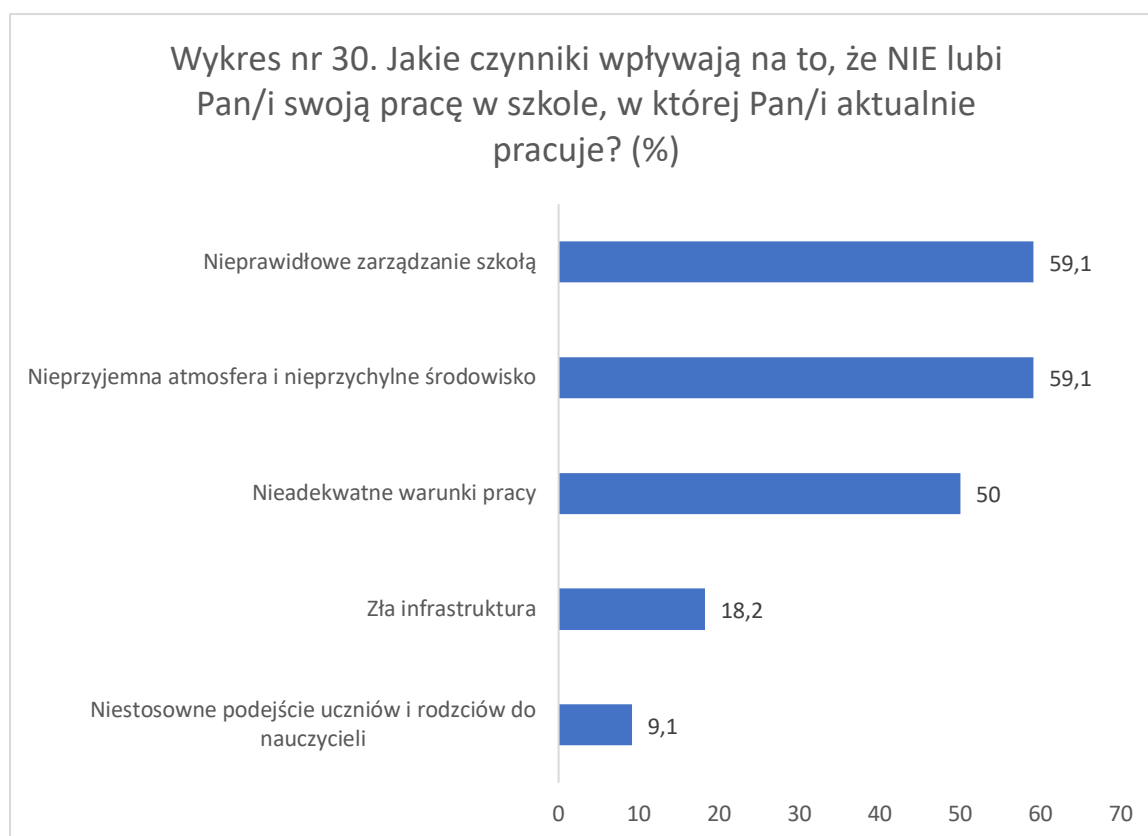
Tabela nr 2. Powody, dla których nauczyciele nie lubią swoją pracę – wyniki kategoryzacji.

LP	KODY DLA NAUCZYCIELI	PODKATEGORIE
1	Nieprzyjemna atmosfera i nieprzychylnie środowisko	– Nieprzyjemna atmosfera – Staroświeckie podejście do nauki – Dyskryminacja uczniów z niepełnosprawnością – Mobbing – Brak dobrych relacji z uczniami, nauczycielami, rodzicami, dyrekcją – Niezdrowe współzawodnictwo – Brak możliwości wyrażania własnego zdania – Donosy do dyrektora
2	Nieadekwatne warunki pracy	– Słaba możliwość rozwoju osobistego – Obawy związane z wynagrodzeniem – Braki kadrowe – Zła organizacja i zarządzanie szkołą → przejmowanie cudzych obowiązków, nadmiar obowiązków – Brak warunków do zdalnego nauczania – Brak sprawnego przepływu informacji – Obawa przed zwolnieniem lekarskim
3	Zła infrastruktura	– Zły dojazd do pracy – Brzydki budynek – Brak odpowiedniego wyposażenia szkoły – Brak własnej sali / gabinetu
4	Podejście uczniów i rodziców do nauczycieli	– Lekceważący stosunek uczniów do nauczycieli – Słaby poziom wiedzy i umiejętności uczniów

		– Brak współpracy ze strony rodziców
5	Nieprawidłowe zarządzanie szkołą	- Nadmierna kontrola ze strony dyrekcji - Brak lidera - Nepotyzm - Brak szacunku, zaufania ze strony dyrekcji - Chaos organizacyjny - Zarządzanie przez zastraszanie - Bezsensowne decyzje - Poddawanie się naciskom rodziców w sprawach dotyczących bezpośrednio pracy nauczyciela - Nadmierna biurokracja

Źródło: opracowanie własne.

Dwa najważniejsze czynniki, które wpływają na to, że nauczyciele nie lubią swojej pracy w szkole, w której aktualnie pracują, to nieprawidłowe zarządzanie szkołą oraz nieprzyjemna atmosfera i nieprzychylnie środowisko na terenie obiektu (59,1%). Kolejnym znaczącym czynnikiem są nieadekwatne warunki pracy (50%). Na złą infrastrukturę na terenie szkoły wskazało 18,2% badanych. Mniejszy odsetek nauczycieli wskazał na niestosowne podejście uczniów i rodziców do nauczycieli (9,1%).

* procenty nie sumują się do 100% gdyż respondent mógł zaznaczyć więcej niż 1 odpowiedź

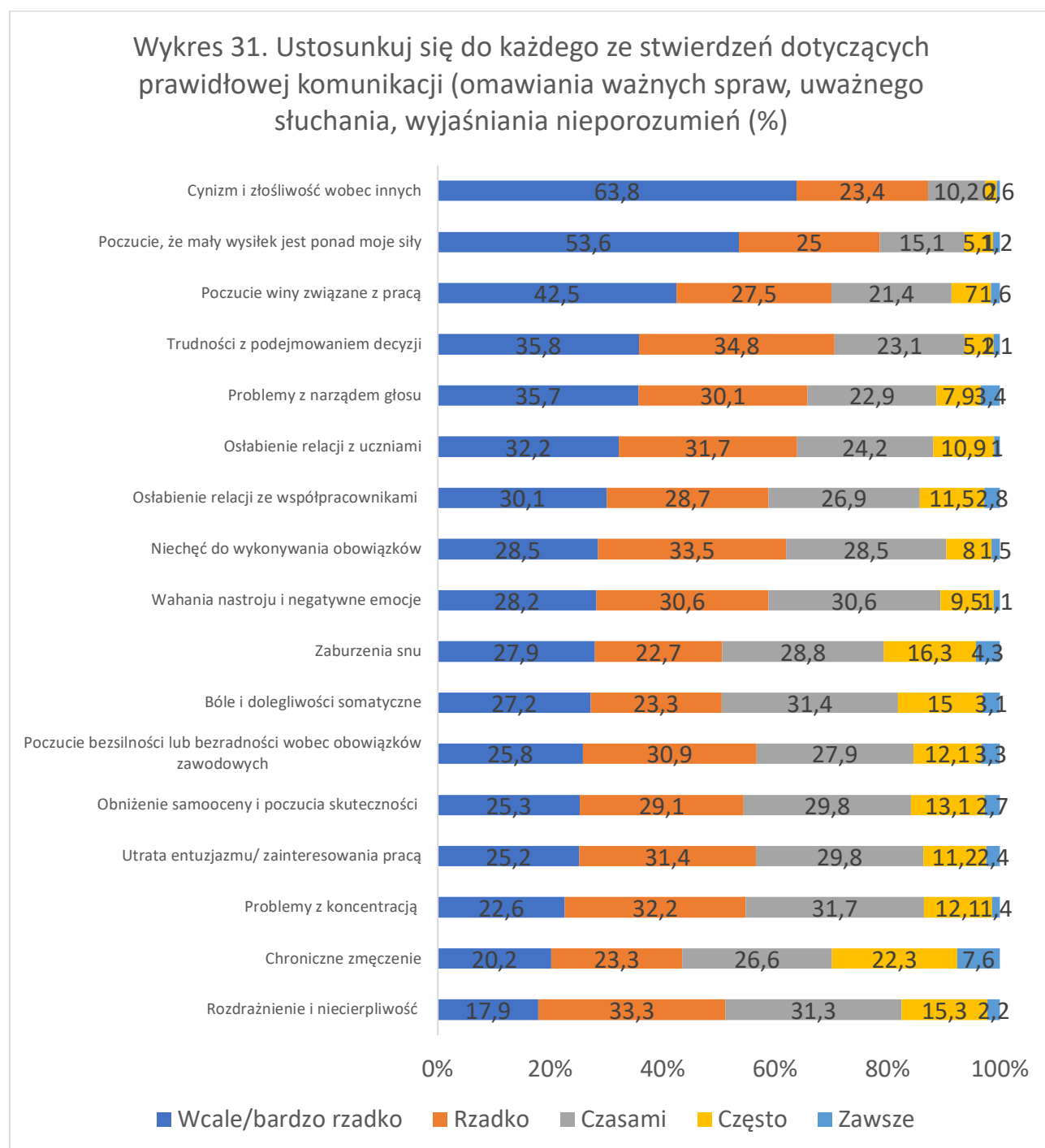
Źródło: opracowanie własne.

4.3. Symptomy wypalenia zawodowego

Jednym z elementów poddawanych analizie w trakcie realizowanych badań wśród gdyńskich nauczycieli było określenie częstotliwości występowania najważniejszych symptomów wypalenia zawodowego. Na poniższym wykresie uporządkowano dane od objawów najrzadziej występujących do objawów występujących najczęściej. Z przeprowadzonych badań wynika, że gdyńskim nauczycielom w różnym natężeniu towarzyszą symptomy wypalenia zawodowego. Bardzo rzadko dochodzi do sytuacji, w której objawy doświadczane są bardzo często lub zawsze. Do symptomów

najrzadziej występujących w grupie badanych nauczycieli należy: cynizm i złośliwość wobec innych (87,2% odpowiedzi nigdy/bardzo rzadko/rzadko), poczucie, że mały wysiłek jest ponad siły nauczyciela (78,6% odpowiedzi nigdy/bardzo rzadko/rzadko) oraz poczucie winy związane z pracą (70% odpowiedzi nigdy/bardzo rzadko/rzadko). Są jednak takie objawy wypalenia zawodowego, które doświadczane są przez gdyńskich nauczycieli na co dzień. Wśród symptomów wypalenia zawodowego pod względem częstotliwości występowania wyróżnia się objaw chronicznego zmęczenia, którego częste oraz bardzo częste występowanie odczuwa trzech na dziesięciu nauczycieli (29,9%). Drugim co do częstości występowania objawem wypalenia zawodowego jest zaburzenie snu (20,5% odpowiedzi często/bardzo często/zawsze), a na trzecim miejscu znalazł się objaw dotyczący odczuwania przez gdyńskich nauczycieli bólów somatycznych (18,1% odpowiedzi często/bardzo często/zawsze). Szczegółowa informacja dotycząca nasilenia występowania pozostałych objawów wypalenia zawodowego znajduje się na poniższym wykresie.

Wykres 31. Ustosunkuj się do każdego ze stwierdzeń dotyczących prawidłowej komunikacji (omawiania ważnych spraw, uważnego słuchania, wyjaśniania nieporozumień (%))

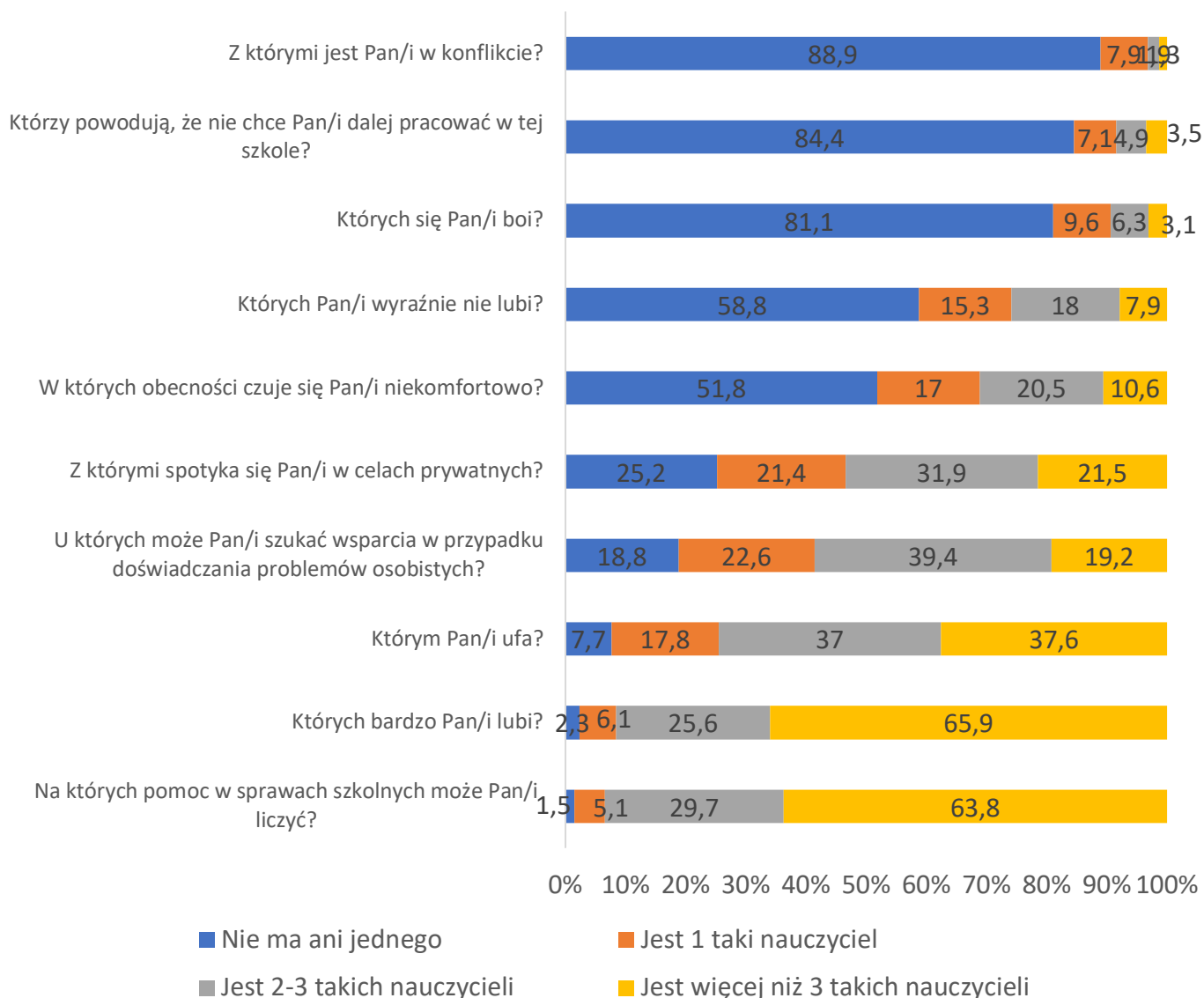

Źródło: opracowanie własne.

4.4. Ocena jakości relacji z innymi nauczycielami, uczniami i rodzicami

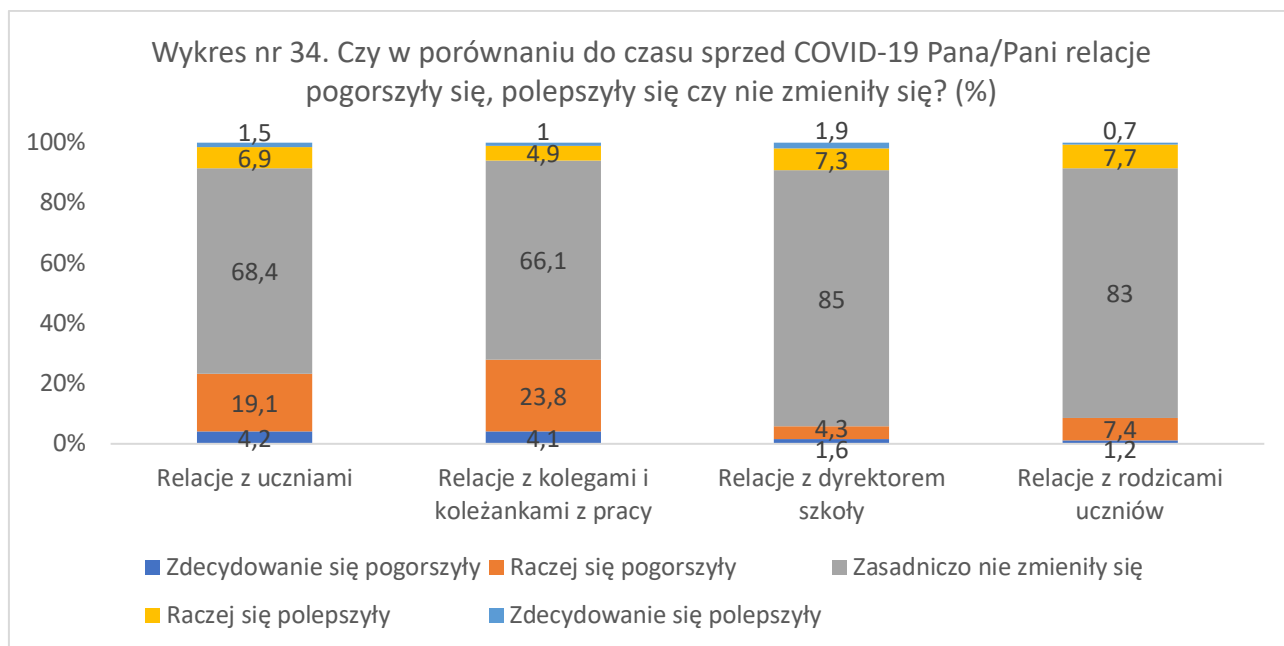
Zapytano gdyńskich nauczycieli o ich relacje z innymi nauczycielami. Na pytanie, czy jest taki nauczyciel, z którym są oni w konflikcie, zdecydowana większość (88,9%) respondentów odpowiedziała, że takiego nauczyciela nie ma. Nieznaczny odsetek (7,9%) pracuje z co najmniej jednym takim nauczycielem, 1,9% z 2-3 nauczycielami, a 1,3% jest w konflikcie z więcej niż 3-ma nauczycielami. Zapytani o nauczyciela, przez którego nie chcą dalej pracować w szkole, w której uczą, 84,4% gdyńskich nauczycieli stwierdziło, że nie ma takiego nauczyciela w ich placówce. Jednego takiego nauczyciela mogłoby wskazać 7,1% badanych. Kolejne 4,9% respondentów uznało, że jest 2-3 takich nauczycieli, a 3,5% pracuje z więcej niż trzema takimi nauczycielami. 81,1% ankietowanych nie pracuje z nauczycielem, którego się boi, 9,6% wskazałoby jednego takiego nauczyciela, a 6,3% 2-3 takich nauczycieli. Natomiast 3,1% respondentów wskazałoby więcej niż trzech takich nauczycieli. Ponad połowa ankietowanych (58,8%) nie pracuje z nauczycielem, którego wyraźnie nie lubi. 15,3% stwierdziło, że jest co najmniej jeden taki nauczyciel, a 2-3 takich nauczycieli wskazałoby 18% ankietowanych. Niewielki odsetek (7,9%) gdyńskich nauczycieli potrafiłby wskazać więcej niż 3 nauczycieli, których wyraźnie nie lubi. 51,8% wskazuje, że w ich szkole nie ma takiego nauczyciela, w którego obecności odczuliby dyskomfort. Następne 17% wskazałoby jednego takiego nauczyciela, a 20,5% 2-óch lub 3-ech nauczycieli. 10,6% gdyńskich nauczycieli byłoby w stanie wskazać więcej niż 3-ech nauczycieli, w obecności których odczuwają dyskomfort. Zapytano gdyńskich nauczycieli o to, czy pracują z takim nauczycielem, z którym spotykają się w celach prywatnych. 25,2% respondentów nie pracuje z ani jednym takim nauczycielem. 21,4% wskazałoby jednego takiego nauczyciela, a 31,9% - 2-óch lub 3-ech. 21,5% ankietowanych pracuje z więcej niż trzema takimi nauczycielami. Niewielki odsetek (18,8%) respondentów nie byłoby w stanie wskazać nauczyciela, u którego mogliby znaleźć wsparcie w przypadku doświadczania problemów. Kolejne 22,6% mogłoby wskazać jednego takiego nauczyciela, a 39,4% - dwóch lub trzech. 19,2% byłoby w stanie wskazać więcej niż 3-ech takich nauczycieli. Pozostałe 37,6% badanych nauczycieli stwierdziło, że w szkole, w której aktualnie pracują jest więcej niż trzech nauczycieli, którym mogą ufać. Prawie taki sam odsetek osób (37%) określił, że jest takich 2-3 nauczycieli. 17,8% ankietowanych pracuje z jednym takim nauczycielem. 7,7% badanych, w szkole w której pracuje, nie zna innych, którym może zaufać. Większa część badanych (65,9%) w swoim miejscu pracy zna więcej niż trzech nauczycieli, których lubi. 25,6% określiło, że zna 2-3 takich nauczycieli. Następne 6,1% respondentów i respondentek zna jednego takiego nauczyciela, a 2,3% nie zna ani jednego. 63,8% ankietowanych zna więcej niż 3-ech innych nauczycieli w swoim miejscu pracy, którzy pomogą im w sprawach szkolnych. Dalsze 29,7% badanych zna 2-3 takich nauczycieli, a 5,1% wie, że jest jeden taki nauczyciel. 1,5% badanych wie, że nie może liczyć na żadną pomoc od strony kolegów i koleżanek z pracy.

Wykres nr 32. Czy w szkole, w której aktualnie Pan/i pracuje są tacy nauczyciele: (%)

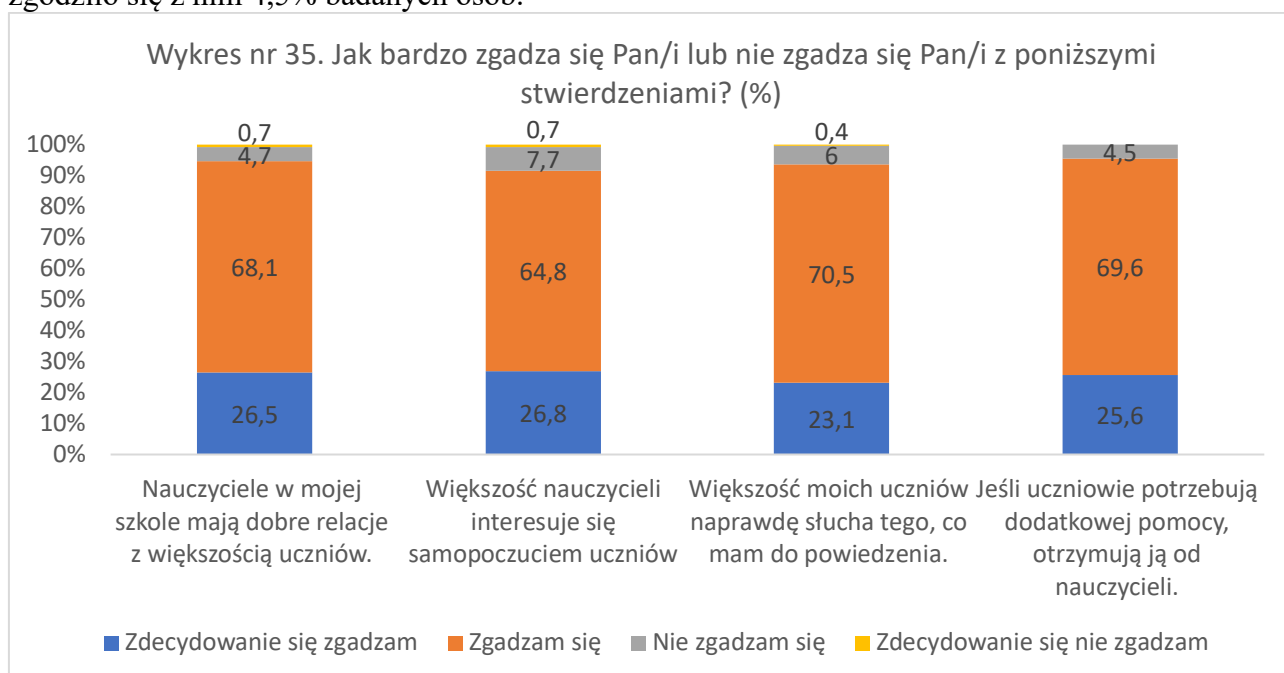
Źródło: opracowanie własne.

Na poniższym wykresie widać, że relacje pomiędzy uczniami, kolegami i koleżankami z pracy, dyrektorem oraz rodzicami uczniów, według większości respondentów, zasadniczo nie zmieniły się, w porównaniu do czasu sprzed pandemii (68% - relacje z uczniami, 66,1% relacje z kolegami i koleżankami z pracy, 85% - relacje z dyrektorem szkoły, 83% - relacje z rodzicami uczniów). Nie należy jednak ignorować faktu, że w przypadku relacji z uczniami oraz kolegami i koleżankami z pracy, badani udzielili odpowiedzi wskazując na to, że relacje raczej się pogorszyły (19,1% - relacje z uczniami, 23,8% - relacje z kolegami i koleżankami z pracy).

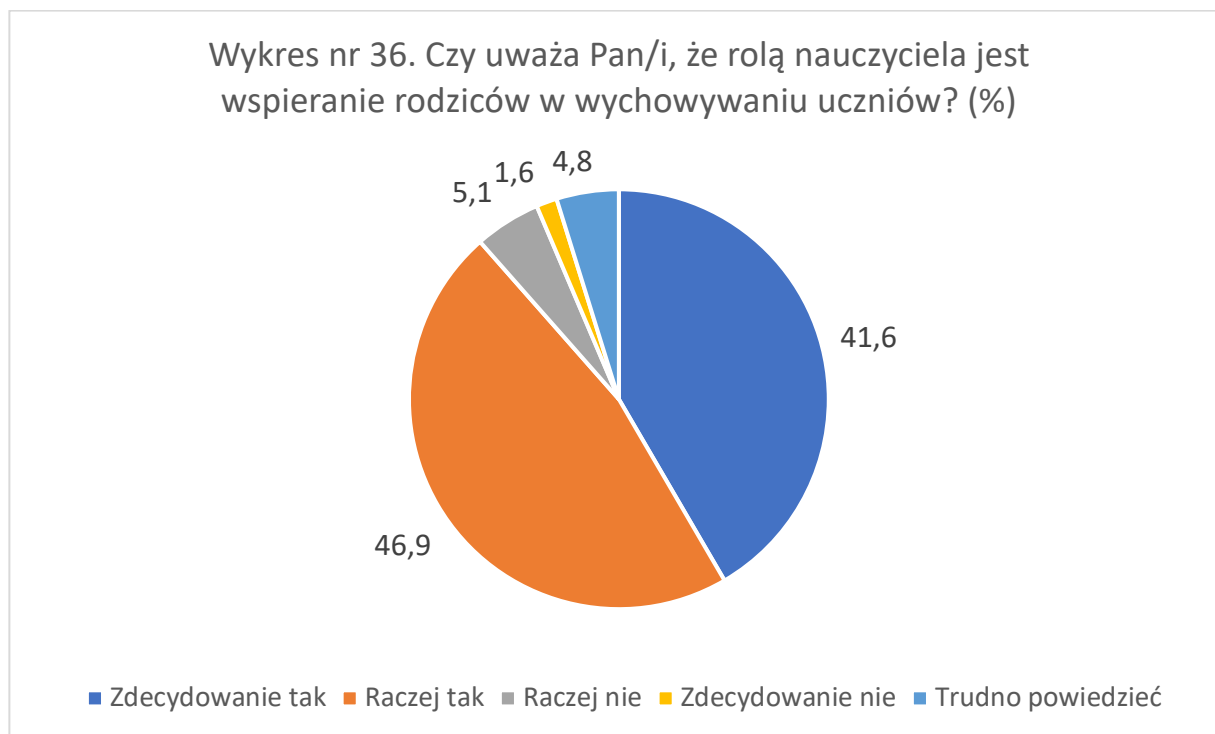
Źródło: opracowanie własne.

Jak okazało się 26,5% ankietowanych zdecydowanie zgodziło się ze stwierdzeniem, że nauczyciele w ich szkole mają dobre relacje z większością uczniów. Kolejne 68,1% badanych zgodziło się z tym stwierdzeniem. Następne 4,7% respondentów i respondentek nie zgodziło się z tym stanowiskiem. Z kolei 0,7% ankietowanych zdecydowanie nie zgodziło się z zaprezentowaną opinią. 26,8% nauczycieli zdecydowanie zgodziło się z tym, że w ich szkołach większość nauczycieli interesuje się samopoczuciem uczniów. Nieco mniej stanowczą opinię na ten temat wyraziło 64,8% badanych. Nie zgodziło się tym stwierdzeniem 7,7% ankietowanych, a zdecydowanie nie zgodziło się 0,7%. 23,1% nauczycieli jest zdecydowanie pewnych tego, że ich uczniowie naprawdę słuchają tego, co mają do powiedzenia. Zdecydowana większość ankietowanych osób (70,5%) zgodziła się z tą opinią, natomiast 6% nie zgodziło się z nią. 0,4% ankietowanych czuje, że uczniowie w większości nie słuchają tego, co mają im do przekazania. Nieco ponad jedna czwarta nauczycieli (25,6%) zdecydowanie zgadza się z tym, że uczniowie potrzebujący dodatkowej pomocy otrzymują ją od nauczycieli. Większość badanych (69,6%) mniej stanowczo zgodziło się z tym stwierdzeniem. Nie zgodziło się z nim 4,5% badanych osób.

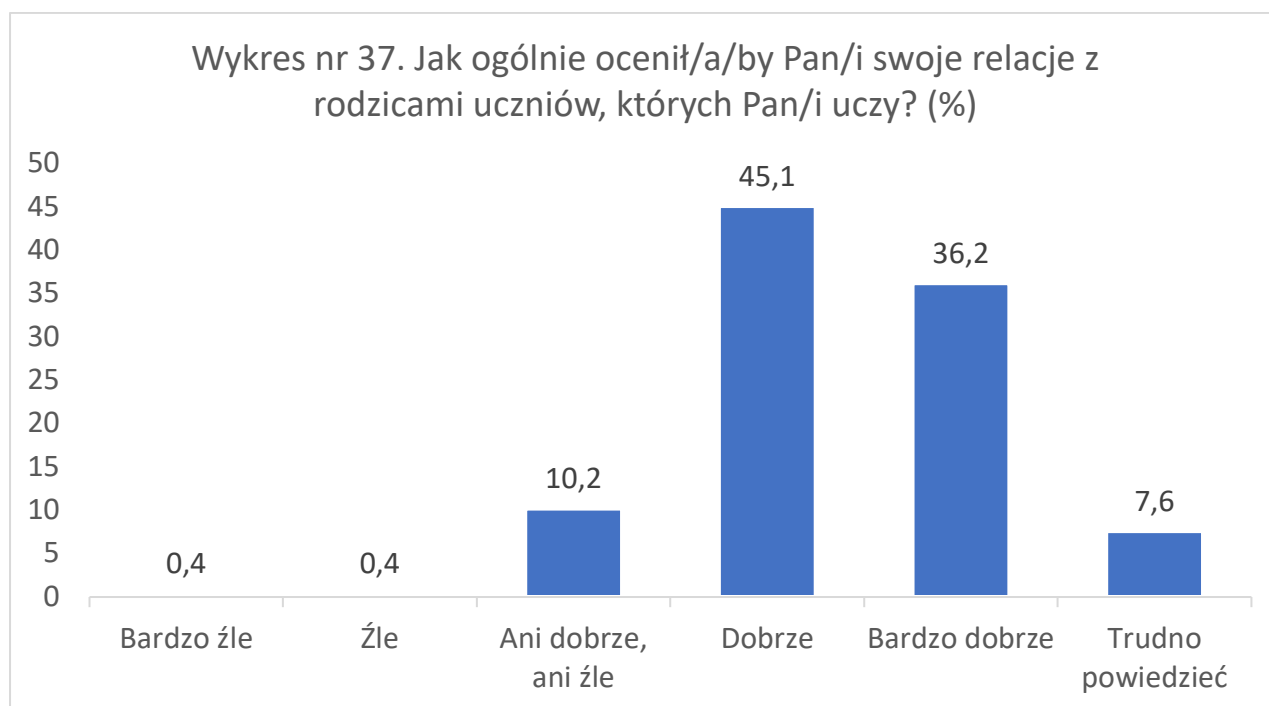
Źródło: opracowanie własne.

Poniższy wykres przedstawia opinie związane z rolą nauczyciela jako osoby wspierającej rodziców w wychowaniu uczniów. Większość respondentów uważa, że rolą nauczyciela jest wspieranie rodziców w wychowywaniu uczniów (46,9% - *zdecydowanie tak*, 41,6% - *raczej tak*). Zdecydowana mniejszość uważa, że nie należy to do ich ról (5,1% - *raczej nie*, 1,6% - *zdecydowanie nie*). Odpowiedzi *trudno powiedzieć* udzieliło 4,8% badanych.

Źródło: opracowanie własne.

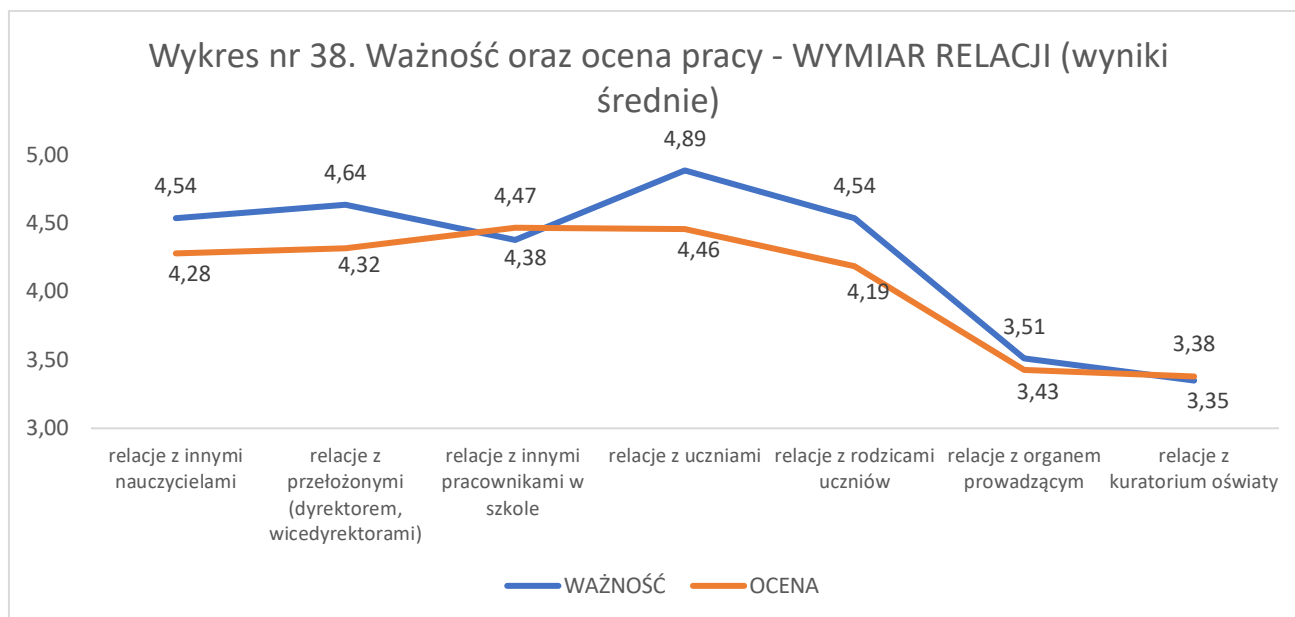
36,2% badanych nauczycieli określiło, że ma bardzo dobre relacje z rodzicami uczniów, których uczy. Największa część ankietowanych (45,1%) oceniła te relacje jako dobre. Kolejne 10,2% stwierdziło, że relacje te nie są ani dobre, ani złe. Tylko 0,4% badanych określiło ich relacje jako złe, a ten sam odsetek stwierdził, że są bardzo złe.

4.5. Analiza luk jakości pracy na stanowisku nauczyciela

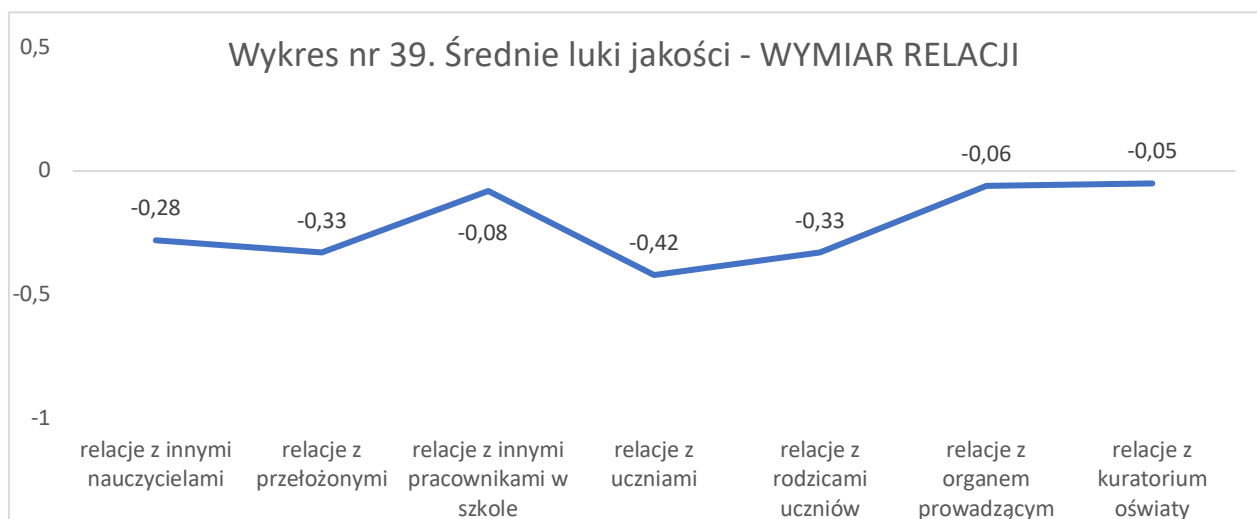
Satysfakcja z pracy w zawodzie nauczyciela (i nie tylko) jest bardzo ważna, bowiem świadczy ona o uczuciu przyjemności i zadowolenia z tego, co się wykonuje. To z kolei może bardzo wpłynąć na to, w jaki sposób przekazywana jest wiedza oraz jak przyswajają ją podopieczni. Należałoby więc przyjrzeć się jej z bliska wraz z uwzględnieniem siedmiu wymiarów tej satysfakcji: relacji, wyposażenia, poczucia wpływu, komunikacji, rozwoju osobistego oraz bezpieczeństwa socjalnego. Głównym celem tej części pracy jest zanotowanie czy oczekiwania nauczycieli związane z poszczególnymi wymiarami są spełnione, czy też nie. W pierwszej kolejności należy przyjrzeć się ocenie i oczekiwaniom dotyczącym relacji panujących w szkole. Relacje te nie odnoszą się tylko i wyłącznie do uczniów, ale również do kolegów i koleżanek, dyrektora w szkole, a także do relacji z innymi pracownikami w szkole (w tym administracji, personelu sprzątającego, czy też kuchni). Analiza luk jakości w wymiarze relacji dotyczy również relacji gdyńskich nauczycieli z rodzicami i organem prowadzącym oraz kuratorium oświaty. Z przeprowadzonych badań wynika, że oczekiwania nauczycieli względem poszczególnych wymiarów satysfakcji nie zawsze pokrywają się z ich oceną w tej kwestii. W niektórych przypadkach ocena ta bardzo zbliżona jest do wskazanych oczekiwań, aczkolwiek miejscami znacznie odbiega od ogólnych przewidywań.

Pierwszym zbadanym wymiarem był wymiar relacji. Analiza statystyczna wykazała, że największe różnice zauważalne są w przypadku relacji nauczycieli z innymi nauczycielami oraz relacji z uczniami. W przypadku relacji z innymi nauczycielami wykres jasno ukazuje statystyczną różnicę pomiędzy oczekiwaniami (4,54), a oceną nauczycieli (4,28). Podobną zależność można zauważyć w przypadku wymiaru relacji z uczniami, gdzie oczekiwania (4,89) ponownie przewyższają wynik oceny (4,46) nauczycieli. Jeśli chodzi natomiast o najmniejszą różnicę pomiędzy oczekiwaniami a oceną nauczycieli, wystąpiła ona w przypadku relacji z innymi pracownikami w szkole (oczekiwania: 4,47, ocena: 4,38), organem prowadzącym (oczekiwania: 3,5q, ocena: 3,43) oraz kuratorium oświaty (oczekiwania: 3,38, ocena: 3,35). Warto zwrócić uwagę na to, że zarówno w przypadku relacji z innymi pracownikami, jak i z kuratorium oświaty wyniki oczekiwań w obu przypadkach są minimalnie niższe niż ich ocena. Wskazuje to więc na to, że podane dane nie wykazują różnic istotnych statycznie w tych trzech przypadkach.

Źródło: opracowanie własne.

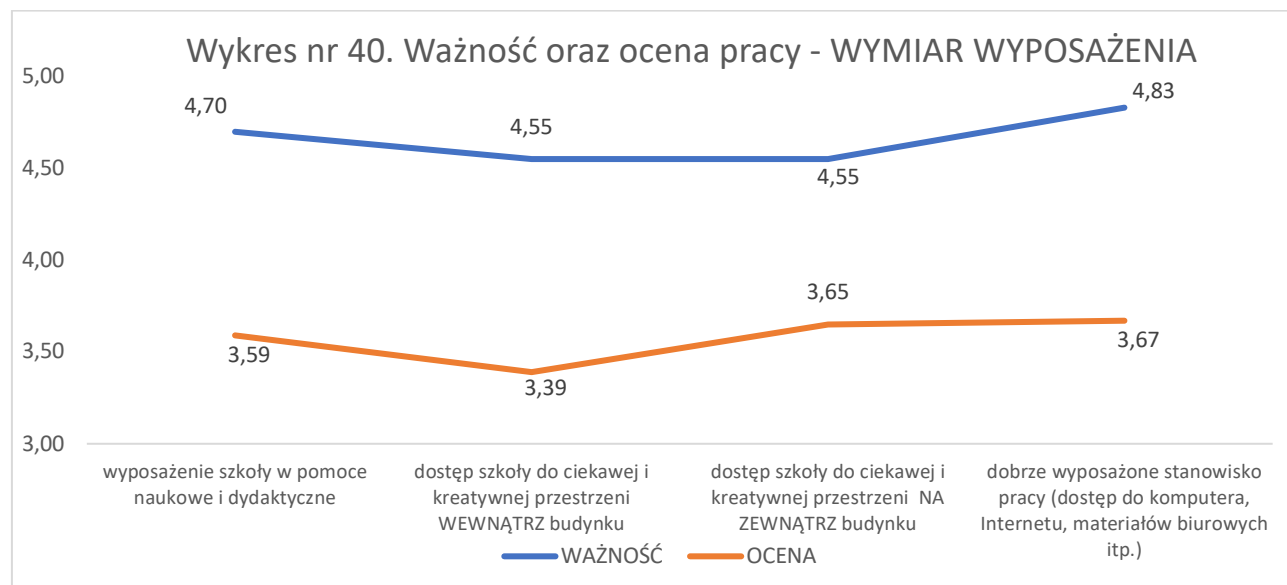
Z przeprowadzonych badań wśród gdyńskich nauczycieli wynika, że największe różnice pomiędzy oczekiwaniami a ocenami nauczycieli na etapie wymiaru relacji są widoczne na przykładzie zmiennej *relacje z uczniami* (-0,42). Warto jest więc zwrócić uwagę na fakt, że relacje gdyńskich nauczycieli z uczniami znacznie odbiegają od ich faktycznej oceny. Najmniejsza różnica widoczna jest na przykładzie zmiennej *relacje z kuratorium oświaty* (-0,05), a druga zmienna statystycznie do niej porównywalna wynosi -0,06 (zmienna: *relacje z organem prowadzącym*). Warto też zwrócić uwagę, że nauczyciele gdyńskich szkół zaznaczyli wyraźną, podobną do siebie różnicę przy odpowiedziach odnośnie *relacji z przełożonymi* oraz *relacji z rodzicami uczniów*, gdzie w przypadku obu zmiennych wynik wynosił -0,33.

Źródło: opracowanie własne.

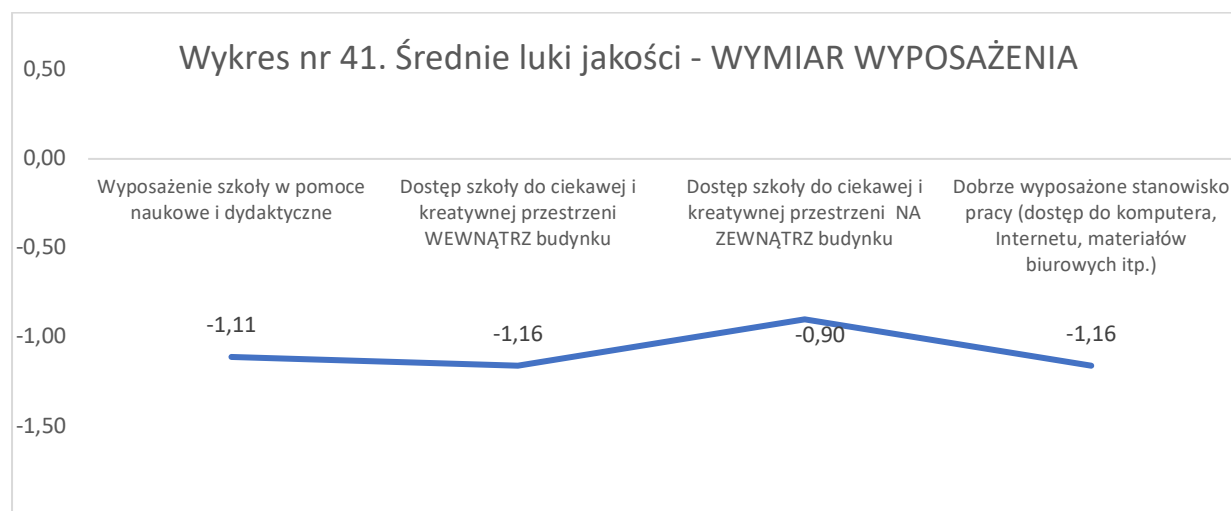
Kolejny wykres przedstawia oczekiwania i ocenę nauczycieli na podstawie wymiaru wyposażenia, które nauczyciele posiadają w ramach prowadzenia zajęć w szkole. Dane statystyczne pokazują znaczące różnice dotyczące wszystkich przypadków, tzn. wyposażenia szkoły w pomoce naukowe i dydaktyczne, dostępu szkoły do ciekawej i kreatywnej przestrzeni wewnątrz i na zewnątrz budynku oraz dobrze wyposażonego stanowiska pracy. Nauczyciele gdyńskich szkół wykazali, że ich ocena pierwszego z wymienionych przypadków (3,59) zdecydowanie odbiega od ich oczekiwań (4,70) względem tej zmiennej. W przypadku dostępu do kreatywnej przestrzeni wewnątrz budynku ocena

nauczycieli spadła jeszcze bardziej i wynosi 3,39, natomiast ich oczekiwania sięgają 4,55. W porównaniu do zmiennej dotyczącej dostępu do ciekawej przestrzeni wnętrza budynku, jego zewnętrzna część również wywołała u nauczycieli poczucie niskiej oceny (3,65) względem wysokich oczekiwań (4,55). Analiza statystyczna ukazała największą różnicę między oceną a oczekiwaniami w przypadku zmiennej dotyczącej dobrze wyposażonego stanowiska pracy (ocena: 3,67, oczekiwania: 4,83).

Źródło: opracowanie własne.

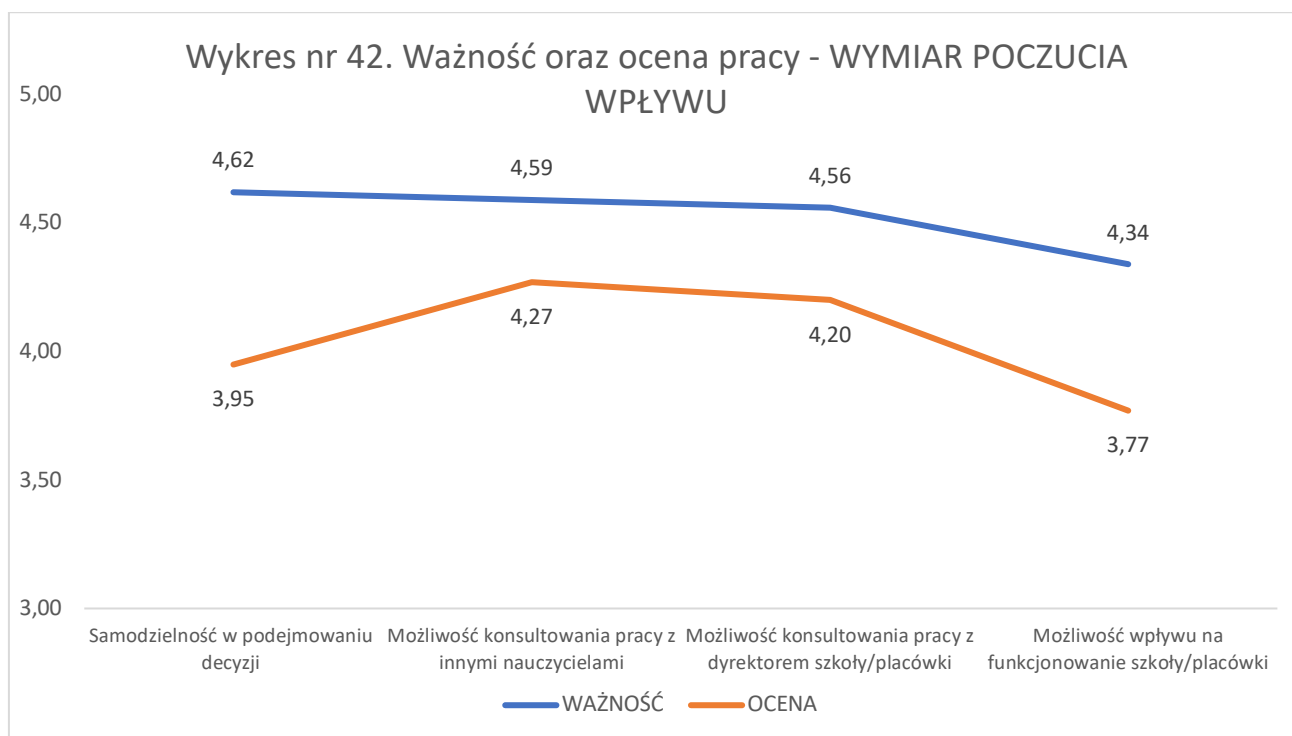
Nauczyciele największą różnicę pomiędzy oceną a oczekiwaniami zaznaczyli przy zmiennej *dobrze wyposażone stanowisko pracy*, gdzie wynosiła ona -1,16. Spośród reszty zmiennych dotyczących wymiaru wyposażenia, respondenci wyraźnie wskazali na *dostęp szkoły do ciekawej i kreatywnej przestrzeni na zewnątrz budynku*, jako zmienną, względem której oczekiwania najbardziej zbliżone są do jej faktycznej oceny. Pozostałe czynniki wpływające na pozytywne lub negatywne oceny i oczekiwania nauczycieli gdyńskich szkół dotyczyły między innymi wyposażenia szkoły w pomoce naukowe, a także dostępu szkoły do ciekawej i kreatywnej przestrzeni wewnątrz budynku, a ich wynik średniej luki jakości był do siebie zbliżony (*wyposażenie szkoły w pomoce naukowe i dydaktyczne*: -1,11, *dostęp szkoły do ciekawej i kreatywnej przestrzeni WEWNĄTRZ budynku*: -1,16).

Źródło: opracowanie własne.

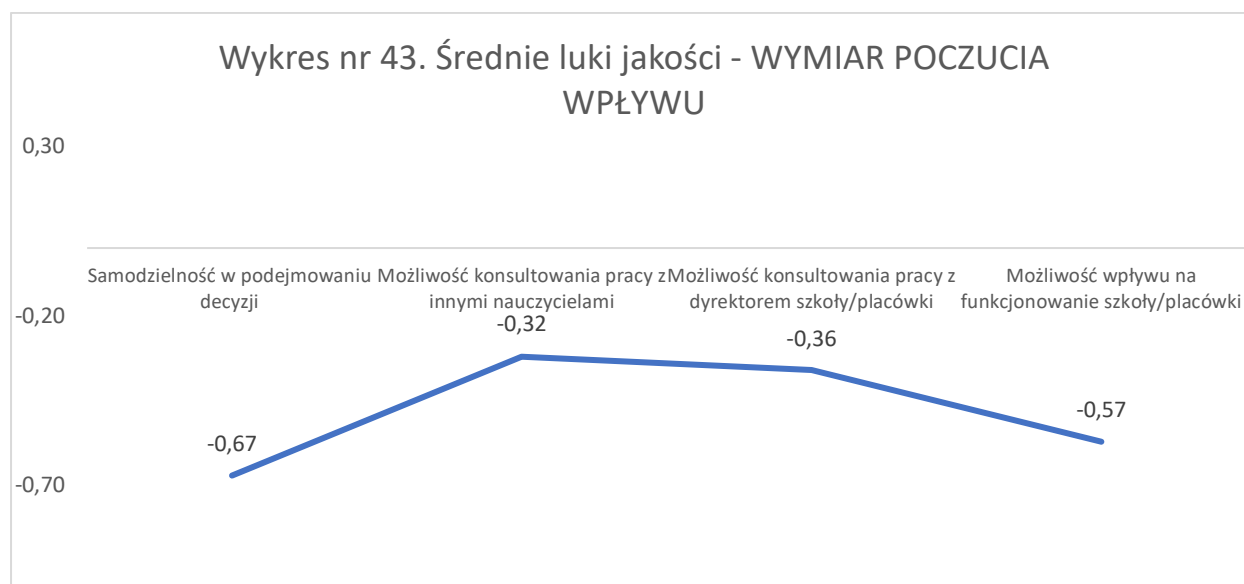
W kolejnym etapie badania przedstawiono oczekiwania i oceny nauczycieli na podstawie wymiaru ich poczucia wpływu na dziejące się w szkole wydarzenia. Zmienne wykorzystane w tym wykresie

dotyczą wpływu m.in. na: samodzielność w podejmowaniu decyzji, możliwość konsultowania pracy z innymi nauczycielami oraz z dyrektorem placówki, a także możliwość wpływu na funkcjonowanie szkoły. Największa różnica pomiędzy oczekiwaniami (4,62), a oceną (3,95) nauczycieli widoczna jest w przypadku analizy samodzielności w podejmowaniu decyzji. Podobną, choć nieco mniejszą różnicę można zauważyć odnośnie możliwości wpływu na funkcjonowanie szkoły (oczekiwania: 4,34, ocena: 3,77). Jeżeli chodzi o zmienne *możliwość konsultowania pracy z innymi nauczycielami* oraz *dyrektorem placówki*, nie zauważa się widocznych różnic pomiędzy oczekiwaniami a oceną nauczycieli.

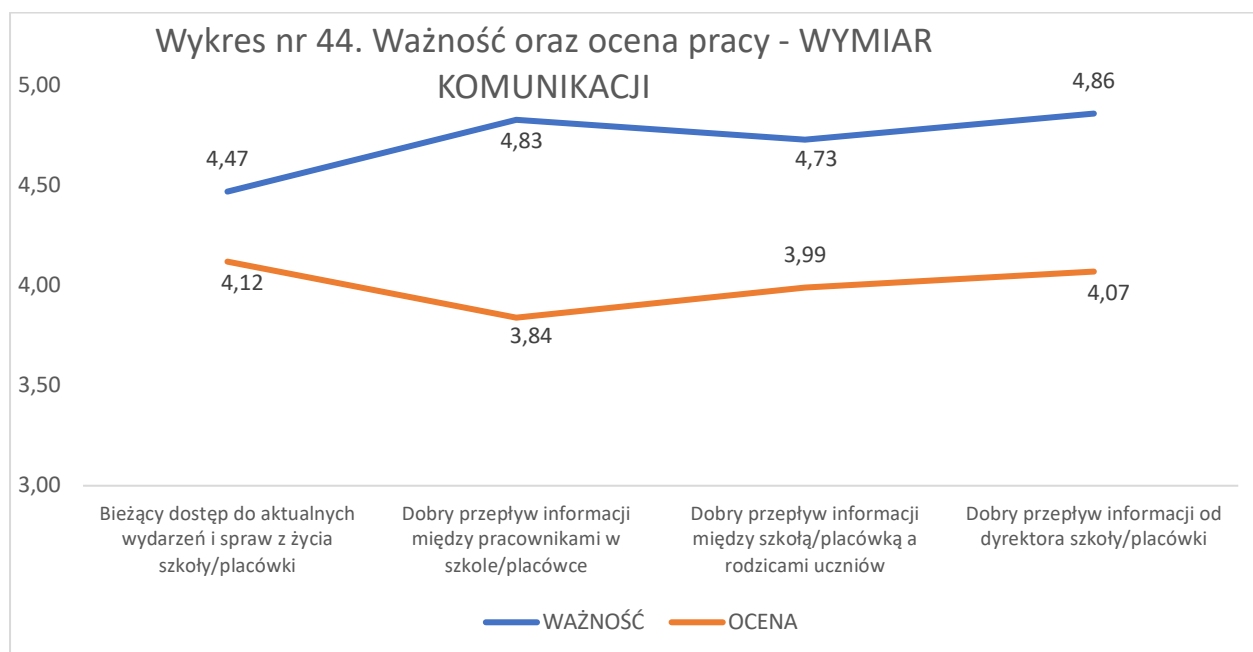
Źródło: opracowanie własne.

Najmniejsza luka jakości wskazująca na małą różnicę względem oczekiwań a oceną nauczycieli w wymiarze poczucia wpływu, przypada na możliwość konsultowania pracy nauczyciela z innymi nauczycielami (-0,32). Warto też zwrócić uwagę na czynnik, który nauczyciele gdyńskich placówek oświatowych ocenili jako najbardziej zbieżny z oczekiwaniami, którym jest zmienna *samodzielność w podejmowaniu decyzji* (-0,67). Świadczy to o małym poczuciu wpływu nauczycieli na tym poziomie pracy w szkole. Jeżeli chodzi o zmienne *możliwość konsultowania pracy z dyrektorem szkoły/ placówki* oraz *możliwość wpływu na funkcjonowanie szkoły/ placówki* wyniki analizy tych średnich luk jakości wynosi kolejno -0,36 i -0,57. Warto jest więc zwrócić uwagę na fakt, że nauczyciele chcą mieć większy wpływ na pracę, którą wykonują, co może w przyszłości skutkować ich większym zadowoleniem z wykonywania zawodu.

Źródło: opracowanie własne.

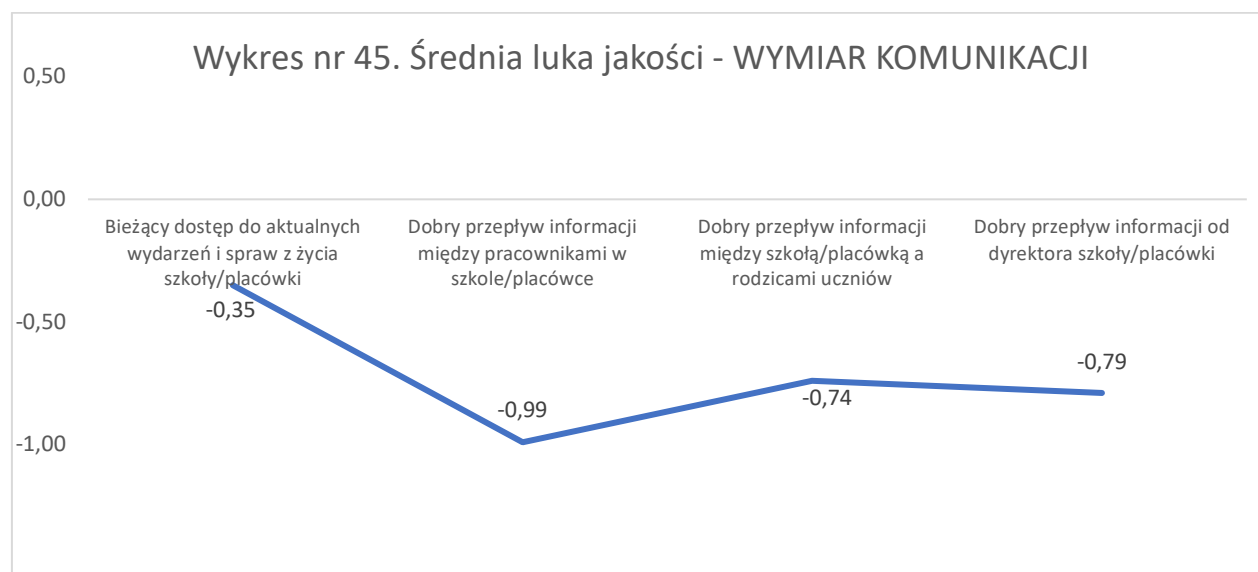
W dalszym etapie badania ukazano oczekiwania i ocenę nauczycieli na podstawie wymiaru komunikacji. Wymiar ten dotyczył czterech zmiennych: *bieżący dostęp do aktualnych wydarzeń i spraw z życia szkoły*, *dobry przepływ informacji między pracownikami w placówce*, *między szkołą, a rodzicami uczniów* oraz *dobry przepływ informacji od dyrektora szkoły*. Najmniejszą statystyczną różnicę można zauważyć w przypadku pierwszej z wymienionych zmiennych, ponieważ oczekiwania (4,47) nieznacznie różnią się od oceny nauczycieli (4,12). Warto zaznaczyć, że największa różnica kreuje się na przykładzie zmiennej dotyczącej przepływu informacji między pracownikami w placówce. Oczekiwania nauczycieli wynoszą tutaj 4,83, natomiast ich ocena wynosi zaledwie 3,84. W przypadku zmiennych *dobry przepływ informacji między szkołą a rodzicami uczniów* oraz *dobry przepływ informacji od dyrektora szkoły*, sytuacja wygląda podobnie, bowiem wartości oczekiwań i ocen nie różnią się znacznie od siebie.

Źródło: opracowanie własne.

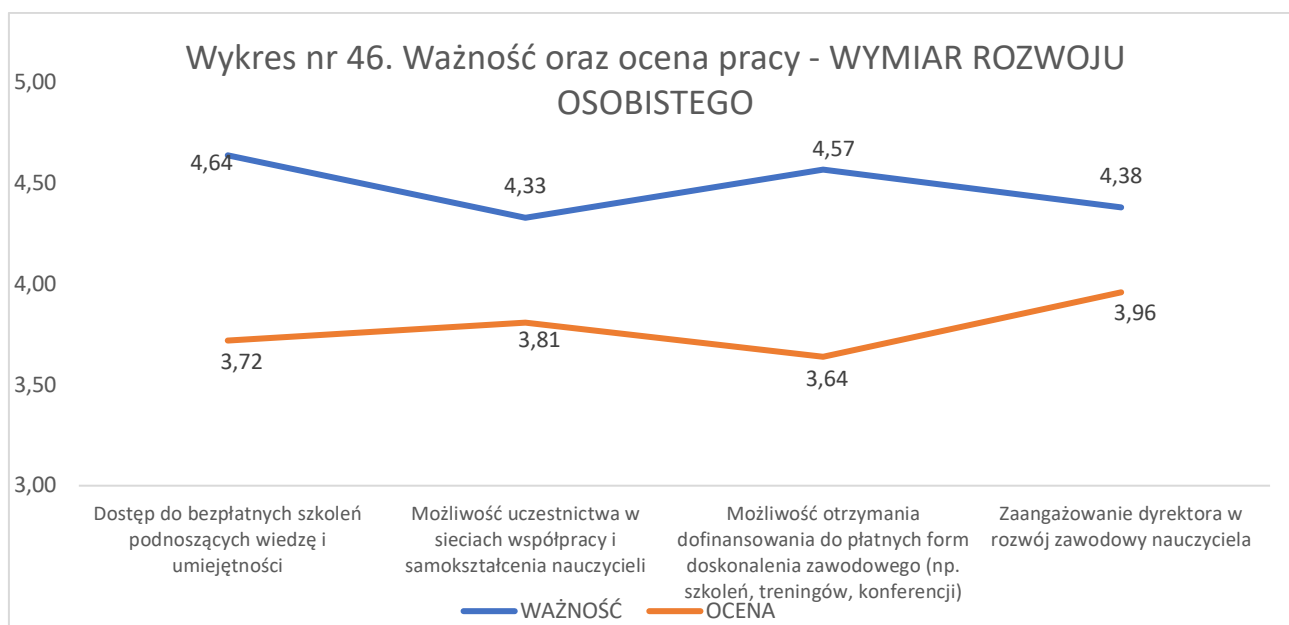
Jak można zaobserwować, najmniejsza luka jakości dotyczy bieżącego dostępu do aktualnych wydarzeń i spraw z życia szkoły (-0,35), co świadczy o małej różnicy między oczekiwaniami a oceną względem badanej zmiennej. Największa z kolei luka jakości (-0,99) występuje w przypadku dobrego

przepływu informacji między pracownikami w placówce, co może wskazywać na to, iż w szkołach istnieje słaba komunikacja między poszczególnymi członkami kadry. Jeśli chodzi o pozostałe dwie zmienne, dobry przepływ informacji między szkołą a rodzicami uczniów (-0,74) i dobry przepływ informacji od dyrektora placówki (-0,79), to nie zauważa się szczególnych różnic, a więc można rzec, iż oczekiwania i oceny nauczycieli w obu zmiennych były zbliżone.

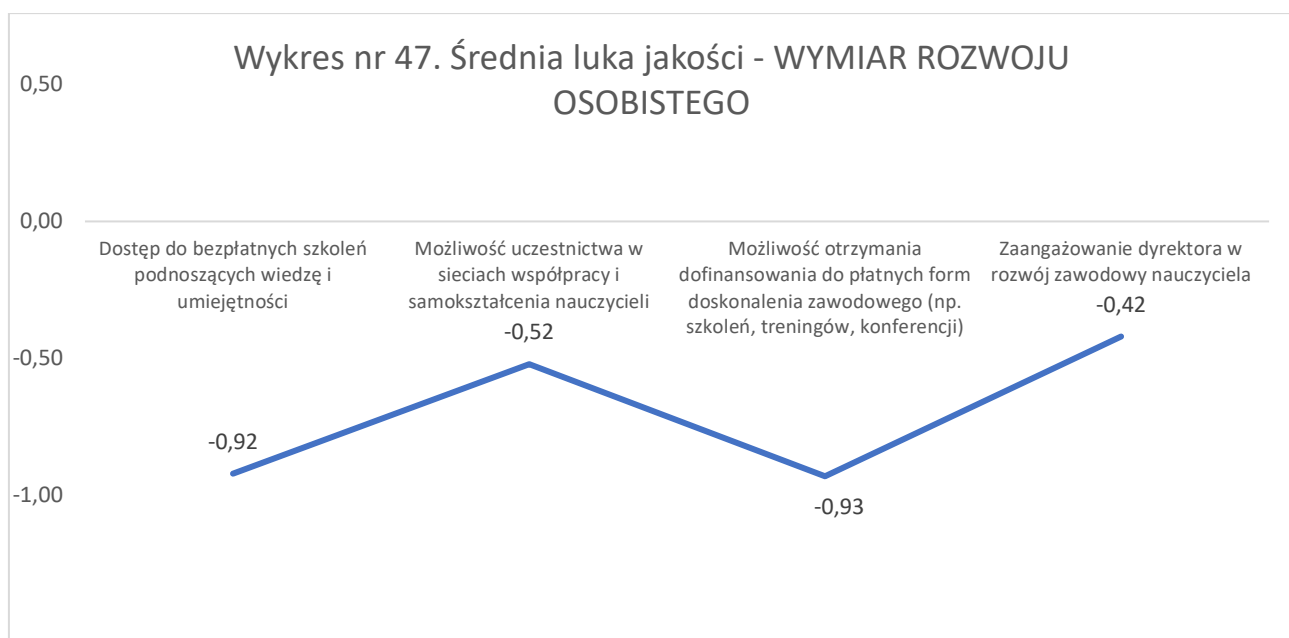
Źródło: opracowanie własne.

W kolejnym etapie badania zbadano nauczycieli pod kątem wymiaru rozwoju osobistego. Oczekiwania i ich ocena była wówczas badana na podstawie czterech zmiennych: *dostęp do bezpłatnych szkoleń podnoszących wiedzę i umiejętności, możliwość uczestnictwa w sieciach współpracy i samokształcenia nauczycieli, możliwość otrzymania dofinansowania do płatnych form doskonalenia zawodowego oraz zaangażowanie dyrektora w rozwój zawodowy nauczyciela*. Różnice występujące w przypadku pierwszej i trzeciej zmiennej są porównywalne. Są one najbardziej widocznymi różnicami na przedstawionym wykresie. Jeśli chodzi o zmienną dotyczącą dostępu do bezpłatnych szkoleń, oczekiwania nauczycieli wynoszą 4,64, natomiast ich ocena 3,72. W przypadku zmiennej mówiącej o możliwości otrzymania płatnego dofinansowania, oczekiwania nauczycieli wynosiły 4,57, natomiast ich ocena sięgała zaledwie 3,64. Analiza statystyczna wykazała, że najmniejsza statystycznie różnica widoczna jest na przykładzie czwartej zmiennej dotyczącej zaangażowania dyrektora w rozwój zawodowy nauczyciela, gdzie oczekiwania nauczycieli sięgają 4,38, natomiast ich ocena 3,96.

Źródło: opracowanie własne.

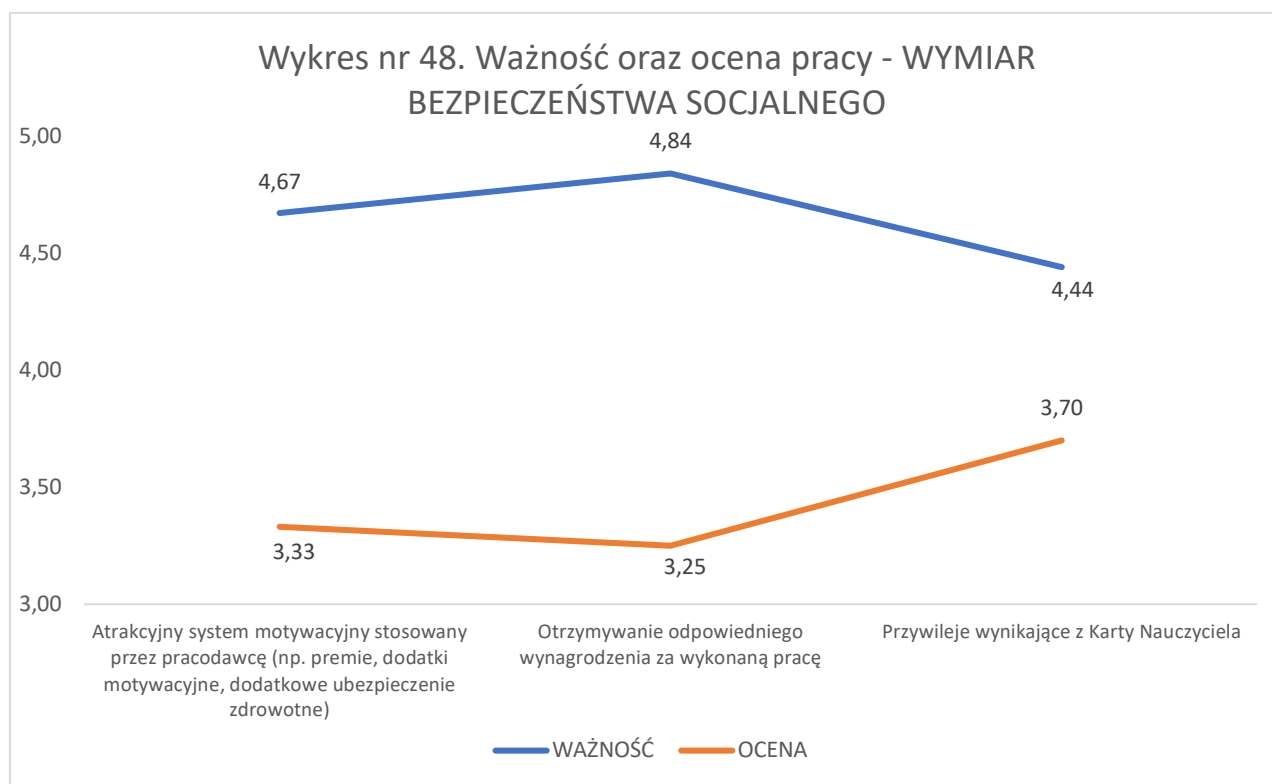
Wykres ukazuje, że największymi i praktycznie równymi sobie lukami jakości są te, które dotyczą *dostępu do bezpłatnych szkoleń podnoszących wiedzę i umiejętności* (-0,92) oraz *możliwości otrzymywania dofinansowania do płatnych form doskonalenia zawodowego* (-0,93). Świadczy to więc o tym, iż oczekiwania nauczycieli wobec tych zmiennych są najwyższe, a oceny najniższe. Jeśli chodzi o *możliwość uczestnictwa w sieciach współpracy i samokształcenia nauczycieli*, to luka jakości wynosi tu -0,52. Jeśli chodzi o lukę jakości, która wynosi najmniej, to jest ona zauważalna w przypadku *zaangażowania dyrektora w rozwój zawodowy nauczyciela* (-0,42), co ukazuje, że różnice między oczekiwaniami a ocenami nauczycieli były niewielkie.

Źródło: opracowanie własne.

Na poniższym wykresie przedstawiono trzy zmienne ukazujące pewne różnice pomiędzy oczekiwaniami nauczycieli a ich oceną. Zmienne te dotyczą: *atrakcyjności systemu motywacyjnego stosowanego przez pracodawcę*, *otrzymywania odpowiedniego wynagrodzenia za wykonywaną pracę* oraz *przywilejów wynikających z Karty Nauczyciela*. Największa różnica widoczna jest w przypadku zmiennej dotyczącej otrzymywania odpowiedniego wynagrodzenia za wykonaną pracę

(oczekiwania: 4,84, ocena: 3,25). Analiza statystyczna pokazała, że nauczyciele gdyńskich szkół oceniają (3,7) przywileje wynikające z posiadania Karty Nauczyciela gorzej niż swoje oczekiwania (4,44) względem tej zmiennej. Dość duża różnica widoczna jest także w przypadku atrakcyjnego systemu motywacyjnego stosowanego przez pracodawcę, gdzie ich oczekiwania (4,67) są znacznie wyższe niż faktyczna ocena (3,33).

Źródło: opracowanie własne.

Najbardziej zauważalną luką jest luka dotycząca zmiennej *otrzymywanie odpowiedniego wynagrodzenia za wykonaną pracę* (-1,59). Świadczy to o dużych różnicach widocznych między oczekiwaniami a oceną nauczycieli oraz o tym, że czują się oni niewystarczająco doceniani w kwestiach finansowych wykonywania swojego zawodu. Najmniejsza luka jakości jest natomiast zauważana w przypadku *przywilejów wynikających z Karty Nauczyciela*. Warto zwrócić uwagę, iż drugą największą luką jakości jest ta dotycząca atrakcyjnego systemu motywacyjnego stosowanego przez pracodawcę (-1,34), co wskazuje na to, iż jest to zmienna, wobec której wykazują się drugie w kolejności największe rozbieżności odnośnie oczekiwań i ocen nauczycieli.

Źródło: opracowanie własne.

4.6. Propozycje zmian w szkole

Po analizie luk jakości satysfakcji częściowych postanowiono zapytać nauczycieli o to, co chcieliby zmienić w swojej szkole, w której aktualnie pracują, aby lepiej się w niej czuć. W tym celu zadano pytanie otwarte, na które każdy z nauczycieli mógł udzielić maksymalnie pięciu otwartych odpowiedzi. Wymienione przez nauczycieli kwestie pogrupowano, w wyniku czego powstało siedemnaście najważniejszych kategorii rzeczy, które nauczyciele chcieliby zmienić w swojej szkole. Wyróżnione kategorie razem z szczegółowymi podkategoriami umieszczone zostały w tabeli poniżej.

Tabela nr 3. Propozycje zmian w szkole – wyniki kategoryzacji.

LP	KODY DLA NAUCZYCIELI	PODKATEGORIE
1	Polepszenie atmosfery panującej w szkole	- Lepsza atmosfera, więcej życzliwości - Wzajemny szacunek, równość i tolerancja - Możliwość popełniania błędów - Czuć się docenionym - Mniej marudzenia i niezadowolonia - Otwartość na nowości - Zmniejszyć "wyścig szczurów" - Zwrócenie uwagi na potrzeby innych - Brak podziałów między szkołami
2	Zwiększenie ogólnego poziomu zaangażowania w życie szkoły	- Więcej zapału i optymizmu - Współuczestniczenie w tworzeniu szkoły - Sprawić, żeby wszystkim chciało się działać i angażować - Sprawić, by ludzie czuli się współodpowiedzialni za szkołę - Poczucie przynależności do szkoły - Skupienie na ważnych rzeczach - Realizacja ciekawych projektów
3	Poprawa relacji z innymi pracownikami szkoły	- Niesłuchanie plotek - Brak donosicielstwa - Poprawa komunikacji między pracownikami - Praca nad szczerością
4	Poprawa relacji z rodzicami	- Zwiększenie zaangażowania rodziców w życie szkoły - Lepsza współpraca z rodzicami - Aby rodzice ufali nauczycielom, wychowawcom, pedagogom - Podniesienie świadomości rodziców o konieczności kontynuowania pracy w domu - Więcej empatii i wsparcia dla rodzin z "trudnych środowisk" - Szkolenia dla rodziców z zakresu wychowania - Kontakt z rodzicami tylko w określonych godzinach - Dzień otwarty dla rodziców

5	Ujednolicenie zasad panujących w szkole	- Możliwość korzystania z zasobów szkolnych przez nauczycieli - Jasny system kar i ponoszenie konsekwencji, promowanie sprawiedliwości - Organizacja czasu wolnego uczniów wewnątrz i na zewnątrz budynku - Nieregularne przerwy i jedna dłuższa przerwa na obiad i odpoczynek (!) - Jasne reguły dla wszystkich nauczycieli
6	Zmiana nastawienia uczniów do nauki	- Solidniejsze przygotowanie do zajęć - Większa dyscyplina - Zwiększenie wymagań - Zrozumienie przez uczniów celu zdobywania wiedzy
7	Zwiększenie wsparcia dla uczniów	- Opieka medyczna dla uczniów - Wzmocnienie wsparcia dla uczniów z problemami psychicznymi - Poprawić kontakt ze swoimi uczniami - Podnieść poziom warunków wypoczynkowych dla uczniów w internacie - Większy nacisk na rozwój uczniów - Dobro uczniów jako priorytet - Bardziej empatyczne podejście do ucznia - Zwiększenie kwoty na materiały dla uczniów ze specjalnymi potrzebami - Kreatywne zajęcia dla uczniów i dostęp do zajęć dodatkowych
8	Ulepszenie nauczania i jego organizacji	- Powrót do stacjonarnego prowadzenia zajęć - Zlikwidowanie prowadzenia jednocześnie dwóch dzienników internetowych - Zmniejszenie liczby uczniów w klasie - Podział na grupy wg umiejętności na przedmiotach językowych - Zwiększyć znaczenie zajęć wychowania fizycznego - Więcej zajęć pozalekcyjnych - Wyjścia edukacyjne poza budynkiem szkoły - Większa niezależność nauczyciela w wyborze metod i form nauczania - Większa pomoc techniczna przy zdalnym nauczaniu - Praca metodą projektową i narzędzia TOC (myślenie krytyczne) - Możliwość prowadzenia zajęć i spędzania przerw na świeżym powietrzu - Likwidacja presji czasu w kwestii realizacji materiału
9	Poprawa relacje z dyrekcją i traktowanie nauczycieli przez dyrekcję szkoły	- Docenienie wysiłku nauczycieli w prowadzeniu lekcji - Traktowanie nauczycieli po partnersku, a nie z wyższością - Większa stanowczość w podejmowaniu decyzji - Większe zainteresowanie dyrekcji sukcesami uczniów - Otwartość na dialog z resztą grona pedagogicznego - Więcej życzliwości, pochwał i doceniania swoich pracowników - Zmiana kadry - Wsparcie ze strony dyrekcji
10	Bogata i innowacyjna Infrastruktura i odpowiedni wygląd szkoły	- Remont budynku - Unowocześnienie sali lekcyjnych - Lepsze zaplecze sportowe - sala gimnastyczna - Zaaranżowanie przestrzeni wokół szkoły (plac zabaw, boisko, więcej zieleni) - Więcej przestrzeni w salach - Mniej hałasu, wyciszenie sal, strefa ciszy i relaksu - Nowoczesna aranżacja biblioteki i wzbogacenie jej zaopatrzenia - Przestrzeń do kreatywnego spędzania przerw i odpoczynku dla uczniów i nauczycieli - Strefa gastronomiczna - bufet, sklepik ze zdrową żywnością - Szatnia i szafki na przechowywanie rzeczy uczniów - Oddzielenie świetlicy od stołówki - Doposażenie pokoju nauczycielskiego - Własne sale lekcyjne/ gabinety dla nauczycieli - Miejsce do indywidualnych spotkań z uczniem i rodzicami - Wydzielone miejsce do pracy - Sale przystosowane do zajęć artystycznych - Dostęp do czystego powietrza - Szatnie sportowe z dostępem do toalety i prysznicza - Renowacja toalet i sanitariatów - Liczba sal - Dźwięk dzwonka i jego głośność - Klasy do zajęć rewalidacyjnych

		- Przestrzenie edukacyjne na zewnątrz - ogród do obserwacji owadów, ptaków, roślin - Miejsca parkingowe
11	Bogate w ofertę wyposażenie i dostęp do podstawowych sprzętów i materiałów biurowych	- Wyposażenie do prac technicznych i plastycznych - Wymiana sprzętu komputerowego na nowszy - Dodatkowe pomoce dydaktyczne, które zaciekawia uczniów - Dostęp do materiałów, które umożliwią wykonywanie eksperymentów na lekcjach fizyki, chemii - Darmowy dostęp do materiałów biurowych dla uczniów i nauczycieli - Porządna kreda i gąbki do tablicy - Rzutniki i tablice multimedialne w każdej sali - Sprawne ksero i drukarki - Rolety w salach - Bindownica - Pomoce dydaktyczne do pracy z młodszymi dziećmi (klocki, kości do gry) - Dystrybutory z darmową wodą dla uczniów i nauczycieli - Szybszy internet - Pojedyncze ławki i ergonomiczne krzesła - Tablet dla każdego ucznia - Radiowęzeł
12	Zachowanie nauczycieli i relacje między nimi	- Bardziej odpowiedzialne podejście do pracy, wywiązywanie się z obowiązków - Zaprzestanie faworyzowania swoich uczniów - Lepsza komunikacja z uczniami - Likwidacja podziału w środowisku nauczycieli - Większe zrozumienie potrzeb dzieci - Większa otwartość na nowe pomysły - Nastawienie do nauczania i uczniów - Zmniejszenie nacisku na wygrywanie w olimpiadach i konkursach - Większa kultura osobista - Nieangażowanie swoich poglądów politycznych do spraw szkolnych - Zatrudnić więcej młodych nauczycieli - Plan regularnych spotkań między nauczycielami tego samego przedmiotu - Więcej współpracy między nauczycielami - Ograniczyć przerywanie się obowiązkami
13	Sposób zarządzania szkołą	- Zwiększenie kadry specjalistów do pomocy psychologiczno-pedagogicznej. - Wyeliminowanie inwigilacji - Prawidłowy przepływ czytelnych i jednoznacznych informacji - Dostosowanie przydzielonych zadań do możliwości nauczyciela; dzielenie zadań - Bardziej przemyślana i elastyczna organizacja planu zajęć i dyżurów - Jawność i przejrzystość podejmowanych decyzji - Uprościć system komunikacji służbowej w pracy zdalnej - Zmiana sposobu prowadzenia rad pedagogicznych - Ustalenie jednoznacznych kompetencji osób z administracji - Prowadzenie otwartego dialogu zamiast wydawania poleceń - Poprawa terminowości i ustalanie realnego czasu na wykonanie zadań - Poprawa strony www szkoły - Szkoła przyjazna środowisku - Wprowadzenie nowych profili klas (muzyczna, taneczna, sportowa) - Mniejsza ilość dzieci w świetlicy i zmiana sposobu zarządzania świetlicą - Poprawa organizacji pracy - Ociążenie wychowawców - Zajęcia na basenie - Lekcje biblioteczne
14	Poprawa warunków pracy	- Wsparcie od pedagoga i psychologa - Więcej szkoleń - Przeciwdziałanie mobbingowi - Zapewnienie sprzętu do pracy (laptop, sprzęt do pracy zdalnej) - Równe traktowanie wszystkich nauczycieli - Sprawiedliwe przyznawanie premii, nagród, dodatków socjalnych i motywacyjnych - Supervizja dla nauczycieli

		- Możliwość kreatywnej pracy opartej o nowoczesne środki - Sprawiedliwiej rozłożona liczba godzin i praca bez okienek - Wyraźne oddzielenie czasu wolnego od pracy - Zapewnienie środków ochrony osobistej na czas pandemii oraz komputerów do pracy zdalnej - Wyjazdy i spotkania integracyjne - Ograniczyć pracę w ferie i wakacje - Jasne rozliczanie nadgodzin - Możliwość pracy na cały etat lub realizowania nadgodzin - Zmniejszenie ilości godzin pracy przed komputerem - Zwiększenie zakresu badań okresowych - Stabilność pracy i jej sprawiedliwa ocena
15	Zwiększenie nakładów finansowych na szkołę	- Zwiększyć fundusze na rozwój - Zwiększenie środków finansowych na pomoce dydaktyczne i bieżące potrzeby szkoły - Zwiększyć system motywacyjny i jasne zasady ich przyznawania - Wyższe wynagrodzenie - Większa pomoc socjalna - Płatne dodatkowe zajęcia i konsultacje - Wsparcie w postaci dofinansowania na studia podyplomowe i kursy
16	Reforma systemu oświaty	- Więcej godzin ważnych przedmiotów - Progi punktowe przy rekrutacji do technikum - Możliwość wyboru tematów związanych z przedmiotem - Po powrocie nauki stacjonarnej, możliwość pracy w systemie hybrydowym - Nastawienie na ucznia i jego unikalne zdolności, a nie tylko na osiągnięcia - Mniej biurokracji i obowiązków niezwiązanych z pracą dydaktyczną - Rola kuratorium - Zmiana ministrów oświaty - Wsparcie ze strony urzędu miasta i dobra współpraca z instytucjami samorządowymi - Zmiana systemu oceniania - Rezygnacja z egzaminów zewnętrznych - Rezygnacja z nauczania religii w szkole - Zmiana podstawy programowej
17	Nic bym nie zmienił/a	

Źródło: opracowanie własne.

Blisko 41,5% respondentów i respondentek stwierdziło, że zmiana wyposażenia i dostęp do podstawowych sprzętów i materiałów biurowych sprawi, iż lepiej poczują się w szkole, w której pracują. Nieco mniej badanych (34%) wskazało zmianę infrastruktury i wyglądu szkoły za coś, co poprawi ich samopoczucie. Kolejne 24,5% ankietowanych uznało, że zmiana warunków pracy sprawi, że poczują się lepiej w szkole, w której nauczają. 22,1% badanych wskazało na to, że sposób zarządzania szkołą powinien się zmienić. Co piąty nauczyciel wskazał na potrzebę zmiany w nauczaniu i jego organizacji, a co szósty zauważył, że sposób traktowania przez dyrekcję szkoły powinien ulec reformie. 13,4% ankietowanych popiera zwiększenie nakładów finansowych do budżetu szkoły. Następne 9,1% respondentów i respondentek zauważyło, że zmiana zachowania nauczycieli sprawiłaby, że poczują się lepiej. 6,8% badanych chciałoby polepszyć atmosferę panującą w szkole. Niespełna 6% ankietowanych wskazało na to, że atmosfera z rodzicami powinna ulec poprawie, a 5,5% badanych nauczycieli popiera reformę oświaty. 4,9% nauczycieli chciałoby lepszych relacji z innymi pracownikami ich szkół. Niecałe 4,5% respondentów i respondentek zwiększyłoby wsparcie udzielane uczniom. 4% ankietowanych ujednoliciłoby zasady panujące w szkole. Tylko 3,6% nauczycieli zwiększyłoby zaangażowanie w życie szkoły, a 2,1% chciałoby zmiany nastawienia uczniów względem nauki.

Wykres nr 50. Co chciał(a)by Pan/i zmienić się w szkole, w której Pan/i pracuje, żeby lepiej się w niej Pan/Pani czuł/a? (%)

Źródło: opracowanie własne.